

W Łucku upamiętniono ofiary Wielkiego Głodu

У Луцьку згадали жертв голодоморів

Ponad pół tysiąca osób, w tym przedstawiciele władz, duchowieństwa i mieszkańcy Łucka, 24 listopada wzięło udział w uroczystościach upamiętniających tych, którzy zginęli śmiercią głodową. Razem przeszli z Placu Teatralnego do Placu Zamkowego, aby wspólnie modlić się w intencji ofiar Wielkiego Głodu, złożyć kwiaty pod pomnikiem ofiar totalitaryzmów oraz zapalić znicze.

W czwartą sobotę listopada na Ukrainie obchodzony jest Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu. W tym roku uroczystości zorganizowano pod hasłem «Ukraina pamięta! Świat uznaje!» Mszę żałobną w intencji Ofiar odprawił Arcybiskup Mychajł, Metropolita Łucki i Wołyński. Po nabożeństwie zwrócił się z wezwaniem do obecnych, aby zgłębiali historię i szybko opanowali te gorzkie lekcje.

«Co roku przychodzimy na ten plac, aby przypomnieć tragiczne strony naszej historii. To Wielki Głód, masowe mordy, utrata pojęcia miłości do bliźniego... Dzisiaj historia daje nam kolejną lekcję do odrobienia – to zabójcza wojna między

chrześcijanami w XXI wieku... Gdzie jest wypełnianie dziesięciu przykazań, gdzie jest ich czczenie, nie tylko przez przedstawicieli władz, ale też przez duchownych, którzy udzielają w Rosji błogosławieństwa na wojnę z Ukrainą?» – powiedział metropolita.

Później mieszkańcy Łucka upamiętnili Ofiary Wielkiego Głodu minutą ciszy i w ramach ogólnoukraińskiej akcji «Zapał świecę» ułożyli ze zniczy krzyż, po czym wysłuchali Hymnu Ukrainy.

«Polacy razem z Ukraincami chcą przypominać światu o niezmiernych cierpieniach milionów ludzi skazanych przez totalitarny system komunistyczny na

Bільше півтисячі лучан, зокрема представники влади, духовенство та просто небайдужі містяни, долучилися 24 листопада до скорботних заходів у пам'ять за загиблих від голоду. Усі разом вирушили з Театрального майдану Луцька до Замкової площі, аби помолитися за жертв голодоморів, покласти квіти до пам'ятника жертвам тоталітарних режимів і запалити лампадки.

У кожную четверту суботу листопада в Україні відзначають День пам'яті жертв голодоморів. 2018 р. цей день пройшов під гаслом «Україна пам'ятає! Світ визнає!» Жалобне богослужіння очолив луцький і волинський митрополит Михаїл. Опісля він звернувся до присутніх із закликом дослухатися до повчань історії, аби швидше засвоювати її гіркі уроки.

«Ми щороку приходимо на цю площу, щоб згадати минуле трагічних сторінок нашої історії, – це Голодомор, знищення людей, втрата поняття любові до ближнього... Сьогодні історія дає нам черговий урок – це вбивча війна християн

у XXI столітті... Де виконання Божих заповідей, де дотримання їх не тільки державними мужами, а й священнослужителями, які благословляють загарбницьку війну зі сторони Росії на адресу України?» – сказав митрополит.

Далі лучани згадали жертв голодоморів хвилиною мовчання та в рамках всеукраїнської акції «Запали свічку» виклали лампадками хрест, після чого пролунав Гімн України.

«Поляки разом з українцями хочуть нагадувати світу про безмежні страждання мільйонів людей, приречених тоталітарною комуністичною системою на голодну смерть», – написав 24 листопада

Українці повинні доводити до ладу власну державу

Ukraińcy powinni naprawiać swoje państwo

сторінка 4

Польські організації представили реалізовані проекти

Polskie organizacje przedstawiły zrealizowane projekty

сторінка 8

Учні перевірили свої знання про Польщу

Uczniowie sprawdzili swoją wiedzę o Polsce

сторінка 9

Волинь на листівках видавництва «Рух»

Wołyń na pocztówkach wydawnictwa «Ruch»

сторінка 10

Острови Віолетти Гжегожевської

Wyspy Wioletty Grzegorzewskiej

сторінка 12

«смерть przez zagłodzenie» – napisał 24 listopada prezydent Polski Andrzej Duda w liście do prezydenta Ukrainy Petra Poroszenki. W oknie Pałacu Prezydenckiego w Warszawie w tym dniu zapłonęła Świeca Pamięci dla ofiar Wielkiego Głodu na Ukrainie.

W Polsce w tych dniach wspomina się ofiary Wielkiego Głodu na Ukrainie: ich pamięć jest czczona w trakcie różnych spotkań i mszy żałobnych w parafiach różnych wyznań. 21 listopada Senat RP jednogłośnie przyjął uchwałę, którą uczcił pamięć ofiar Wielkiego Głodu na Ukrainie w latach 1932–1933. 23 listopada w Teatrze Polskim w Warszawie odbył się spektakl «Tak Było Miło, Było Cicho... znowu Licho. Czerwony Głód» oparty na książce Anne Applebaum «Czerwony Głód». 25 listopada w kościele Wizytek w Warszawie odbyło się nabożeństwo ekumeniczne w intencji ofiar Wielkiego Głodu na Ukrainie, któremu przewodniczył kardynał Kazimierz Nycz, arcybiskup metropolita warszawski.

Nie tylko Europa jest solidarna z Ukrainą. Pamięć o Wielkim Głodzie uczczono również w USA. Z okazji 85. rocznicy Wielkiego Głodu Heather Nauert, rzeczniczka Departamentu Stanu USA, wydała oświadczenie, w którym czytamy: «W tym

miesiącu łączymy się z Ukraincami na całym świecie obchodząc 85. rocznicę Wielkiego Głodu, kiedy miliony niewinnych Ukrainców zostały celowo zagłodzone przez reżim Józefa Stalina». Podkreślamy, że 21 stanów USA uznało Wielki Głód za ludobójstwo, a stan Illinois ogłosił rok 2018 Rokiem Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu spowodowanego przez władze radzieckie.

Na Ukrainie Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu został ustanowiony specjalnym rozporządzeniem prezydenta Leonida Kuczmy 20 lat temu, czyli w 1998 r. Co roku na Ukrainie i na całym świecie w czwartą sobotę listopada odbywa się akcja «Zapał święcę». Pomysłodawcą takiej ogólnoukraińskiej tradycji był James Mace, amerykański historyk, badacz Wielkiego Głodu na Ukrainie. W 2003 r. napisał: «Chcę zaproponować tylko akt pamięci narodowej, w którym każdy może uczestniczyć: wskazać godzinę, o której każdy przedstawiciel tego narodu, gdzie prawie w każdej rodzinie stracono kogoś bliskiego, zapaliłby w swoim oknie świecę pamięci o zmarłych».

Ołga SZERSZEŃ, Natalia DENYSIUK
Fot. Ołga SZERSZEŃ

str. 1

prezydent Polacji Andżej Duda w liście do prezydenta Ukrainy Petra Poroszenki. Tego dnia w oknie Prezydenckiego pałacu w Warszawie zaświeciła się świeca pamięci pro жертв Голодомору в Україні.

У Польщі в ті листопадові дні згадували жертв голодоморів в Україні: пам'ять про них вшановували під час зустрічей, жалобних заходів та богослужінь у храмах різних конфесій. 21 листопада Сенат Польщі одногосно прийняв ухвалу, якою вшанував пам'ять жертв Голодомору в Україні в 1932–1933 рр. 23 листопада в Польському театрі у Варшаві показали виставу «Так було мило, було тихо... знову лихо. Червоний голод», поставлену за книгою Енн Епплбаум «Червоний голод». 25 листопада спільне екуменічне богослужіння за участю представників різних конфесій у римо-католицькому костелі Візиток божественну літургію відслужив кардинал Казімеж Нич, митрополит варшавський.

Не лише Європа виявила солідарність з Україною. Пам'ять жертв Голодомору вшанували також у США. Заяву з нагоди 85-х роковин Голодомору надіслала українцям Хізер Науерт, речниця Державного департаменту Сполучених Штатів Америки: «Цього місяця

ми приєднуємося до українців у всьому світі та відзначаємо 85-ті роковини Голодомору, коли мільйони невинних українців були навмисно заморені голодом режимом Йосипа Сталіна». Додамо, що вже 21 штат США визнав Голодомор геноцидом, а штат Іллінойс проголосив 2018-й Роком пам'яті жертв Голодомору, штучно спричиненого радянською владою.

В Україні День пам'яті жертв голодоморів встановив спеціальним указом президент Леонід Кучма 20 років тому, тобто в 1998 р. Щороку в Україні й у цілому світі в четверту суботу листопада о 16.00 відбувається акція «Запали свічку». Ініціатором такої загальноукраїнської традиції був Джеймс Мейс, американський історик, дослідник Голодомору в Україні. У 2003 р. він написав: «Я ж хочу запропонувати лише акт національної пам'яті, доступний кожному: визначити час, коли кожен член цієї нації, де майже кожна родина втратила когось із близьких, запалить у своєму вікні свічку в пам'ять про померлих».

Ольга ШЕРШЕНЬ, Наталя ДЕНИСЮК
Фото: Ольга ШЕРШЕНЬ

List Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na obchody 85. rocznicy Wielkiego Głodu

Лист президента Республіки Польща на вшанування 85-ї річниці Голодомору

24 listopada, w dniu obchodów 85. rocznicy Wielkiego Głodu na Ukrainie, prezydent Polski Andrzej Duda wystosował list do prezydenta Ukrainy Petra Poroszenki.

24 листопада з нагоди 85-ї річниці Голодомору в Україні президент Польщі Анджей Дуда скерував лист на ім'я президента України Петра Порошенка.

Jego Ekscelencja
Pan Petro Poroszenko
Prezydent Ukrainy
Kijów

Szanowny Panie Prezydencie,

W tych dniach, gdy na Ukrainie czczona jest pamięć ofiar Wielkiego Głodu z lat 1932–1933 pragnę przekazać Panu Prezydentowi i Narodowi ukraińskiemu wyrazy naszej przyjaźni i solidarności. Polacy razem z Ukraincami chcą przypominać światu o niezmiernych cierpieniach milionów ludzi skazanych przez totalitarny system komunistyczny na śmierć przez zagłodzenie. Pielegnowanie pamięci o tym ludobójstwie to przestroga przed totalitarnymi ideologiami depczącymi godność osoby ludzkiej i prawa człowieka teraz i w przyszłości.

Myśląc o milionach ofiar klęski głodu, wyrażonej symbolicznym terminem Hołodomor, stanowiącym połączenie ukraińskich słów oznaczających głód i śmierć, warto zastanowić się co oznacza śmierć głodowa dla człowieka.

«Szczęśliwsi mieczem zabici niż ci, co pomarli z głodu, którzy ginęli bezsilni z braku płodów pola». Te słowa z biblijnej lamentacji Jeremiasza ukazują sedno okrucieństwa i tragizmu Hołodomoru. Śmierć przez zagłodzenie pozbawia człowieka godności w najwyższym możliwym stopniu, bowiem nie jest on w stanie się jej przeciwstawić. Wobec miecza mamy przynajmniej możliwość fizycznej obrony, choćby i beznadziejnej. Wobec głodu pozostaje ciche konanie.

Tak też wyglądały ulice ukraińskich wsi i miasteczek na przełomie 1932 i 1933 roku. Były pełne ludzi, którzy już pomarli lub wyczekiwali swego kresu. Przerazającą beznadzieję tego oczekiwania dosadnie oddaje historia Petro Wełdija, który widząc dziesiątki ciał leżących na ulicach bez pochówku, chciał zachować resztki godności i w tym celu wykopał sam sobie grób. Gdy po pewnym czasie poszedł do niego czując, że umiera, okazało się, że grób jest już zajęty. Zna-

lazł w sobie jeszcze na tyle siły by wykopać kolejny i się w nim położyć.

Tragizm milionów ofiar Wielkiego Głodu jest tym większy, że nie wywołały go przyczyny naturalne, lecz został zaplanowany świadomie i z premedytacją na rozkaz Józefa Stalina, sekretarza generalnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii. Była to kolejna z szeregu zbrodni popełnionych przez władze Związku Sowieckiego, a wcześniej Rosji Sowieckiej. Jej charakter był jednak szczególnie ze względu na skalę strat zadanych narodowi ukraińskiemu. Celem było zniszczenie ukraińskiej tożsamości narodowej poprzez atak na grupy społeczne, będące jej najważniejszymi depozytariuszami.

Ta zbrodnia osłabiła w znacznym stopniu siłę narodu ukraińskiego na centralnych i wschodnich ziemiach Ukrainy. Z jej rezultatami, zarówno tymi bezpośrednimi – w postaci śmierci milionów ukraińców – jak i pośrednimi – ułatwionej rusyfikacji – władze niepodległej Ukrainy muszą zmagać się do dziś. To zadanie bardzo trudne i dodatkowy ciężar dla państwa podejmującego ogromny wysiłek szeroko zakrojonych reform.

Zbrodnia Wielkiego Głodu zasługuje na powszechne potępienie. Przypomnę przy tej okazji, że w 2006 r. Senat Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę wyrażającą solidarność ze stanowiskiem ukraińskim, aby Wielki Głód uznać za zbrodnię ludobójstwa. Pamiętajmy też, że wśród ofiar Hołodomoru byli także członkowie Narodu polskiego. Dzisiaj Polacy wspólnie z Ukraincami oddają hołd i cześć milionom ofiar, które poniosły śmierć w wyniku tej zorganizowanej na masową skalę zbrodni. My, Polacy i Ukraińcy, powinniśmy zawsze okazywać sobie taką braterską solidarność wobec pamięci o wszystkich niewinnych ofiarach poniesionych przez każdy z naszych narodów.

Z wyrazami szacunku,
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzej Duda

Джерело: www.prezydent.pl

Його Ekscеленція
Петро Порошенко,
Президент України,
Київ

Шановний Пане Президенте,

У ці дні, коли в Україні вшановують пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 рр., прагну передати Вам і українському Народу вирази нашої дружби й солідарності. Поляки разом з українцями хочуть нагадати світу про безмежні страждання мільйонів людей, причечених тоталітарною комуністичною системою на голодну смерть. Збереження пам'яті про цей геноцид – це попередження про тоталітарні ідеології, які знищують гідність і права людини сьогодні та в майбутньому.

Думаючи про мільйони жертв голоду, окресленого символічним терміном «Голодомор», який утворився внаслідок поєднання українських слів «голод» і «смерть», варто замислитися над тим, що означає для людини голодна смерть.

«Ліпше тим, що від меча полягли, ніж тим, що з голоду загинули; бо ці конали, виснажені, від нестачі плодів з поля». Ці слова з біблійного Плачу Єремії показують суть жорстокості і трагізму Голодомору. Смерть від голоду позбавляє людину гідності в найвищій можливій мірі, адже людина не в стані їй протистояти. Перед мечем ми маємо принаймні можливість фізичної оборони, хай і безнадійної. Перед голодом залишається повільне вмирання.

Ось так виглядали вулиці українських сіл і містечок на злами 1932–1933 рр. На них було повно людей, які вже померли або чекали на свій кінець. Жажливу безнадійність цього очікування відображає історія Петра Велдія, який, побачивши десятки тіл, що лежали на вулицях непохованими, хотів зберегти рештки гідності і сам викопав собі могилу. Коли за якийсь час, відчувачи, що помирає, прийшов до неї, то виявилось, що могила вже занята.

Чоловік знайшов у собі достатньо сил, аби викопати ще одну могилу й лягти в неї.

Трагізм мільйонів жертв Голодомору тим більший, що він був викликаний не природними причинами, а свідомо й навмисне спланований за наказом Йосипа Сталіна, генерального секретаря Всесоюзної комуністичної партії. Це був ще один із низки злочинів, скоєних владою Радянського Союзу, а раніше – Радянської Росії. Однак характер цього злочину був особливим з огляду на масштаб завданих українському народу втрат. Його здійснювали з метою знищити українську національну ідентичність шляхом наступу на соціальні групи, які були її найважливішими носіями.

Цей злочин значною мірою ослабив силу українського народу в центральних регіонах та на сході України. З його наслідками, як безпосередніми, тобто смертю мільйонів українців, так і опосередкованими, тобто русифікацією, яку реалізували безпроблемно, влада незалежної України мусить боротися донині. Це завдання дуже складне, що становить додатковий тягар для держави, яка взяла на себе зобов'язання втілити широкомасштабні реформи.

Злочин Голодомору заслуговує на всесвітнє осудження. Користуючись нагодою, нагадаю, що у 2006 р. Сенат РП прийняв постанову, якою висловив солідарність з українською позицією щодо визнання Голодомору геноцидом. Пам'ятаймо також, що серед жертв Голодомору були й представники Польського Народу. Нині поляки разом з українцями вшановують мільйони жертв, які померли внаслідок цього організованого масового злочину. Ми, поляки й українці, повинні завжди взаємно проявляти таку братерську солідарність щодо пам'яті про всіх невинних жертв, яких зазнав кожен із наших народів.

Із повагою
Президент Республіки Польща
Анджей Дуда

Джерело: www.prezydent.pl

П'ять лет temu rozpoczął się Euromajdan

П'ять років тому розпочався Євромайдан

21 listopada, w 5 rocznicę rozpoczęcia Rewolucji Godności, w Łucku odbyły się uroczystości rocznicowe.

21 листопада, у п'яту річницю початку Революції Гідності, в Луцьку влаштували пам'ятні заходи.

Setki mieszkańców Łucka, w tym weterani wojny, wolontariusze, krewni i bliscy zginionych, przedstawiciele władz i duchowieństwa zgrupowali się na memoriale «Wieczna Chwała» przy pomniku wołyńskich bohaterów Niebiańskiej Sotni, aby wspólnie modlić się w ich intencji i uczcić ich pamięć minutą ciszą.

Modlitwę za zmarłych poprowadził Arcybiskup Mychajł, Metropolita Łucki i Wołyński. Przypomniał o wszystkich mieszkańcach Wołynia, którzy złożyli swoje życie w krwawych wydarzeniach podczas Rewolucji Godności. Po modlitwie przypomniał, że jeszcze pięć lat temu 21 listopada był dniem pełnym radości, ponieważ wiązał się ze świętem Archaniola Michała, który jest patronem Kijowa. «Teraz ten dzień kojarzy się z niepokojem. Stał się początkiem tragicznych wydarzeń w naszej historii... Minął czas, ale rany Majdanu wciąż się nie zagoiły» – powiedział duchowny.

Następnie mieszkańcy Łucka złożyli kwiaty pod pomnikiem wołyńskich bohaterów Niebiańskiej Sotni i wyruszyli wspólnym marszem na Plac Teatralny pod tablicę «Bohaterowie Niebiańskiej Sotni – zginęli za jedność Ukrainy», aby

jeszcze raz pomodlić się za zmarłych, złożyć kwiaty i ułożyć ze zniczy napis «Bohaterowie nie umierają». Na koniec wszyscy zgromadzeni na placu zaśpiewali hymn Ukrainy.

Olga SZERSZEŃ
Zdjęcia autorki

Sotni лучан, зокрема ветерани військових дій, волонтери, родичі та близькі загиблих, представники влади та духовенство, зібралися на меморіалі «Вічна слава» біля пам'ятника воїнським Героям Небесної сотні, щоб спіль-

Ольга ШЕРШЕНЬ
Фото авторки

но помолитися за загиблих і вшанувати їх хвилиною мовчання.

Провів панахиду луцький і волинський митрополит Михаїл. Він згадав усіх волинян, які поклали свої життя під час кровопролитних дій Революції Гідності, поіменно. Опісля молитви Михаїл звернувся до всіх присутніх, пригадавши, що ще п'ять років тому 21 листопада був радісним днем, адже ця дата асоціювалася зі святом архістратига Михаїла, який є покровителем міста Києва. «Зараз цей день є тривожним. Він поклав початок трагічних подій нашої історії... Уже пройшов час, але рани Майдану так і не зagoїлися», – наголосив священнослужитель.

Згодом лучани поклали квіти до пам'ятника волинським Героям Небесної сотні й у складі громадської ходи вирушили до Театрального майдану міста – до пам'ятного фотостенду «Герої Небесної сотні – загинули за єдність України», аби помолитися за загиблих ще раз, а також покласти квіти до стели з фотографіями померлих і викласти лампадками напис «Герої не вмирають!» Насамкінець усі заспівали Гімн України.

Informacja wołyńska Волинська інформація

Rada Naukowo-Metodyczna Ministerstwa Kultury Ukrainy nie zatwierdziła planu historyczno-architektonicznego miasta Łucka.

.....

Науково-методична рада при Міністерстві культури України не погодила розроблений історико-архітектурний план Луцька.

W dniach 25–27 listopada ukraińscy właściciele samochodów zarejestrowanych w krajach trzecich blokowali przejścia graniczne na granicy polsko-ukraińskiej, domagając się zmiany zasad wwozu na Ukrainę takich pojazdów.

.....

Протягом 25–27 листопада українські власники автомобілів з іноземною реєстрацією блокували пункти пропуску на польсько-українському кордоні, вимагаючи зміни правил ввозу та розмитнення своїх транспортних засобів.

Łuck pożegnał Wiktora Łachaja – żołnierza 14 Samodzielnej Brygady Zmechanizowanej, który zginął podczas ostrzału na wschodzie Ukrainy.

.....

У Луцьку простилися із загиблим на сході внаслідок обстрілів бійцем 14-ї ОМБ, лучанином Віктором Лахаєм.

W ciągu trzech minionych tygodni w 12 szkołach na Wołyniu wstrzymywano zajęcia z powodu odry.

.....

За три тижні у 12 школах на Волині призупинили навчання через кір.

W Łucku powstaną mobilne zespoły paliatywnej opieki domowej nad osobami nieuleczalnie chorymi.

.....

У Луцьку створять виїзні бригади для надання допомоги смертельно хворим.

W obwodzie wołyńskim działa już 14 ośrodków edukacji inkluzyjnej. Do końca roku planuje się otwarcie jeszcze pięciu takich placówek.

.....

У Волинській області діють 14 інклюзивно-ресурсних центрів. До кінця року планують відкрити ще 5.

BM

Stan wojenny w dziesięciu obwodach Ukrainy

У десяти областях України введено воєнний стан

Od 26 listopada do 26 grudnia 2018 r. na terenie dziesięciu obwodów Ukrainy obowiązuje stan wojenny. Powodem – agresja Rosji na Morzu Azowskim.

Od 26 listopada obwody: charkowski, chersoński, czernihowski, doniecki, ługański, mikołajowski, odeski, sumski, winnicki oraz zaporoski objęte są stanem wojennym, który obowiązywać będzie przez 30 dni.

Stan wojenny na Ukrainie został wprowadzony w związku z ostrzeleniem 25 listopada niewielkich ukraińskich okrętów w pobliżu Cieśniny Kerczeńskiej, która łączy Morze Czarne i Azowskie. Rosjanie zatrzymali 24 ukraińskich marynarzy oraz przejęli trzy ukraińskie okręty.

Wprowadzenie stanu wojennego może spowodować ograniczenie praw i wolności obywatelskich, m.in. swobody poruszania się, wolności słowa i zgromadzeń oraz zmianę zasad dotyczących wjazdu i wyjazdu z terytorium Ukrainy.

MW

Ukraina zamknęła wjazd na Krym dla obcokrajowców. Zostało również ograniczone prawo wjazdu na Ukrainę dla mężczyzn w wieku 16–60 lat posiadających rosyjskie obywatelstwo. Niektóre rosyjskie gwiazdy show-biznesu już odwołały swoje występy na Ukrainie. 3 grudnia rozpoczęły się szkolenia wojskowe dla rezerwistów, które potrwać prawie do końca grudnia. W obwodach objętych stanem wojennym zostały odwołane wybory samorządowe, które miały się odbyć w grudniu. W stan gotowości postawiona jest ukraińska armia, straż graniczna, policja, zakłady medyczne, «Ukrzalizničia» i in. Poza tym wprowadzenie stanu wojennego nie doprowadziło na razie do odczuwalnych zmian w życiu codziennym mieszkańców zaznaczonych wyżej terenów.

Із 26 листопада до 26 грудня 2018 р. на території десяти областей України запроваджено воєнний стан. Приводом стала агресія Росії в Азовському морі.

Із 26 листопада воєнний стан розповсюджується на 10 областей: Харківську, Херсонську, Чернігівську, Донецьку, Луганську, Миколаївську, Одеську, Сумську, Вінницьку та Запорізьку. Триватиме він протягом 30 днів.

Воєнний стан в Україні введено після того, як 25 листопада російські військові обстріляли невеликі українські кораблі поблизу Керченської протоки, яка з'єднує Чорне й Азовське моря. Росіяни взяли в полон 24 українських матросів та захопили три українські кораблі.

Уведення воєнного стану може спричинити обмеження деяких прав і свобод громадян, зокрема свободи пересування, слова і зборів, а також зміну правил в'їзду на територію України.

Українська влада заборонила іноземцям в'їзд у Крим, а також обме-

жила право в'їзду на територію країни чоловікам віком 16–60 років, котрі мають російське громадянство. Деякі російські зірки шоу-бізнесу вже скасували свої концерти в Україні. 3 грудня розпочалися масштабні збори для резервістів та військовозобов'язаних, які триватимуть майже до кінця грудня. У тих областях, де введено воєнний стан, не відбудуться вибори в ОТГ, які повинні були пройти в грудні. У стан повної готовності приведені українська армія, прикордонна служба, поліція, медичні установи, «Укрзалізниця» та ін. В усьому іншому введення воєнного стану поки не призвело до відчутних змін у щоденному житті мешканців перерахованих вище областей.

Rowerem poznaje świat

На велосипеді пізнає світ

Wielkopolanin Andrzej Leśniak poznaje świat w sposób nietypowy. Swoją pierwszą wycieczkę rowerową odbył dwa lata temu na Litwę. W listopadzie podróżował po przedzimowej Ukrainie. Przed ruszeniem w dalszą drogę zawitał do redakcji «Monitora Wołyńskiego».

Анджей Лесьняк із Великопольщі пізнає світ не дуже типовим способом. Свою першу веломандрівку він здійснив два роки тому Литвою. У листопаді Анджей подорожував Україною. Перед тим, як вирушити далі, він завітав до редакції «Волинського монітора».

– **Дlaczego podróżujesz właśnie o tej porze?**

– Wycieczka planowana była na lato. Z zawodu jestem geodetą, od 28 lat prowadzę swój mały zakład. Ostatnio mieliśmy dosyć dużo pracy, więc kilka razy termin był przesuwany. Ponieważ zaplanowałem tę podróż dokładnie w tym roku, w związku ze stuleciem odzyskania przez Polskę niepodległości, czułem się zobowiązany zrealizować swoje plany. Dlatego wyjechałem dopiero w listopadzie. Na razie przejechałem ok. 850 km, i zamierzam jechać dalej, do Tarnopola. A jeżeli pogoda będzie sprzyjać, to zakończę wyprawę w Kamieńcu Podolskim.

– **Czy Twoja rodzinna historia jest związana w jakiś sposób z Ukrainą?**

– Kiedy badałem swoje drzewo genealogiczne, okazało się, że nie mam żadnego związku rodzinnego z tymi ziemiami.

– **Jaki miałeś wizerunek Ukrainy przed podróżą?**

– Przestrzegano mnie przed tym, że drogi tutaj nie są najlepsze, że może być niebezpiecznie. Ale większość osób twierdziła również, że nie ma aż tak dużego ryzyka. Ostatecznie postanowiłem przyjechać. Jestem na Ukrainie piąty dzień i do tej pory spotykam się tutaj tylko i wyłącznie z pełnym zrozumieniem i pomocą. Ludzie są bardzo przyjaźni. Sądzę, że nie tylko w stosunku do mnie, ale być może wobec każdego turysty, pod warunkiem, że on również potrafi szanować panującą na Ukrainie obyczajność.

– **Słyszałem takie zdanie od naszych Kresowiaków: jeżeli wyprowadzimy naszą historię z płaszczyzny politycznej i oddamy ją w ręce historyków i kościołów, to skończą się nieporozumienia.**

– Uważam, że mają rację. Relacje między zwykłymi ludźmi prawie zawsze są normalne, do momentu, kiedy nie zaczynają działać jakieś polityczne racje. Wtedy ludzie stają się po prostu inni względem drugiego człowieka.

– **Twoje pierwsze spojrzenie na Łuck?**

– Kiedy wracałem z Zamku Lubarta, zauważyłem, że trwają jakieś przygotowania na placu przed katedrą. Były to uroczystości z okazji rocznicy Wielkiego Głodu. Z tego, co mi wiadomo, zginęło w nim ok. 10–12 mln ludzi, w tym około 60 tys. Polaków, zamieszkujących wtedy te ziemie. Trudno uwierzyć w to, czego dowiedziałem się na ten temat od osób starszych. To mną wstrząsnęło – co człowiek może zrobić innemu człowiekowi. Uczyłem się szkole o pewnych sprawach, również o Wielkim Głodzie. Natomiast dopiero tutaj, kiedy się temu przyjrzałem, kiedy brałem udział w uroczystościach, zobaczyłem całość głębiej.

– **Mamy teraz rosyjsko-ukraińską wojnę. Widziałeś tę Ścianę Chwały na Placu Teatralnym?**

– Spotkałem się z tym po raz pierwszy kilka dni temu we Włodzimierzu Wołyńskim. Po rozmowie dowiedziałem się, że są to zdjęcia mieszkańców miasta i najbliższej okolicy, którzy stracili życie podczas wojny. Rozmawiałem również z młodymi ludźmi i okazało się, że na zdjęciach byli ich znajomi. To było dla mnie przerażające. Z tą samą sytuacją mam do czynienia w Łucku. Mieszkańcy wyjaśnili mi, że część fotografii dotyczy wydarzeń na Majdanie, ale część – i to większość – poświęcona jest ofiarom trwającej obecnie na wschodzie Ukrainy wojny.

– **Czy nie wydaje Ci się dziwnym, że świat, na którym jest tyle przejawów humanitaryzmu, dopuścił, że w środku cywilizowanej Europy mamy powtórzenie roku 1939?**

– Uważam, że tak być nie powinno. Nie jest ważne, czy wojna dzieje się w kraju bardziej czy mniej cywilizowanym, przecież wszędzie mieszkają ludzie. Każdy ma prawo do życia.

– **Jesteś geodetą, czyli musisz mieć dokładne oko. Jakie zauważyłeś rzeczy, z Twojego punktu widzenia, logiczne i nielogiczne na Ukrainie?**

– Jestem zbyt krótko tutaj, mogę powiedzieć jedynie bardzo ogólnie. Na przykład, sklepy, restauracje, kawiarnie są już wyposażone dosyć nowoczesnie, obsługę stanowią w większości ludzie młodzi. To już nowa, lepsza jakość życia. Nie jest tak źle i ze stanem dróg. Dostrzegam to, że nie jest tu wcale tak ciężko, jak się czasem mówi o tym w Polsce. Dużo jest do zrobienia, ale jak patrzę na niektóre dziedziny, wydaje mi się, że pierwsze kroki zostały podjęte i rozwój idzie we właściwym kierunku, po prostu na wszystko potrzeba czasu.

– **Jak myślisz, czy Unia Europejska jest potrzebna Polsce? I czy Ukraina ma taką samą szansę, jak Polska?**

– Z mojego punktu widzenia to, że Polska znalazła się w Unii, jest w ogólnym bilansie dobrym krokiem. Uruchomione środki unijne na rozbudowę infrastruktury, na pomoc w rozwoju gospodarczym spowodowały, że ten wzrost rzeczywiście następuje. Jeśli chodzi o Ukrainę, to mogę powiedzieć, że ludzie tu ani nie są głupi, ani nie są leniwi. Dowodem jest chociażby to, że kilka milionów mieszkańców Ukrainy szuka swego miejsca poza granicami kraju, na przykład w Polsce lub w Niemczech. Ale uważam, że Ukraińcy powinni naprawić swoje państwo tu, na miejscu, nikt tego za nich nie zrobi. Gdyby zostały stworzone pewne mechanizmy, jak w Polsce, gdyby było zrozumienie ze strony społeczeństwa, to zmiany przyszłyby. One są nieuchronne.

– **Twoim zdaniem, skąd się biorą w Polsce fobie antyukraińskie?**

– Trudno mi powiedzieć. Może to są jakieś historie jeszcze z przeszłości, czasem dosyć trudnej. Uważam, że o tych nietatwych momentach z naszej wspólnej przeszłości należy oczywiście pamiętać, ale ta pamięć powinna służyć poprawie stosunków pomiędzy naszymi narodami. To, co było złe, nie powinno nas dzielić. Powinniśmy unikać podobnych zdarzeń w przyszłości i budować wszystko od początku.

– **Co chciałbyś powiedzieć na zakończenie naszej rozmowy?**

– Bardzo się cieszę z mojej podróży. Poznałem ludzi bardzo życzliwych, mogę tu w sposób bezpieczny przebywać, oglądać, zwiedzać. I choć wyprawa jeszcze się nie skończyła, już się zastanawiam nad przynajmniej jeszcze jedną. Chcę przyjechać tutaj latem, kiedy Ukraina jest naprawdę taka, jak o niej się mówi – piękna i zielona.

– **Чому Ти подорожуєш саме о цій порі?**

– Мандрівку планував на літо. За фахом я геодезист, 28 років керую власним невеликим підприємством. Останнім часом у нас було багатовартової роботи, тому дати кілька разів довелося переносити. Оскільки з огляду на сторіччя відновлення Польщею незалежності запланував цю подорож саме на 2018 р., почувався зобов'язаним реалізувати свої плани. Тому вирушив лише в листопаді. Поки я проїхав близько 850 км і маю намір їхати далі, до Тернополя. А якщо погода буде сприятливою, то завершу свій велопробіг у Кам'янці-Подільському.

– **Чи історія Твоєї родини якимось чином пов'язана з Україною?**

– Коли я досліджував своє генеалогічне дерево, то виявилось, що ніякого родинного зв'язку із цими землями не маю.

– **Якою Тобі бачилася Україна перед мандрівкою?**

– Мене лякали тим, що дороги тут не найкращі, що може бути небезпечно. Проте однією більшість говорила, що немає тут аж такого ризику. Врешті я вирішив поїхати. Ось я в Україні уже п'ятий день і до цієї пори натрапляю тут тільки і виключно на повне розуміння та допомогу. Люди дуже приязні. Думаю, що не лише до мене, а й, мабуть, до кожного туриста, за умови, що він уміє шанувати українські звичаї.

– **Я чув таку думку від наших кресов'ян: якщо вивести нашу історію з політичної площини і передати її в руки істориків і церков, то непорозуміння закінчаться.**

– Думаю, вони праві. Відносини між звичайними людьми майже завжди нормальні – аж до моменту, коли не почнуть діяти політичні мотиви. Тоді люди стають якимись іншими у своєму ставленні.

– **Твій перший погляд на Луцьк?**

– Коли я повертався із замку Любарта, то побачив, що на площі біля кафедрального костелу щось відбувається. Це були заходи з нагоди річниці Голодомору. З того, що мені відомо, від голоду загинули близько 10–12 млн осіб, зокрема й приблизно 60 тис. поляків, які населяли тоді ці землі. Важко повірити в те, що я почув про Голодомор від старших людей. Мене вразило те, що людина може заподіяти іншій людині. Ми в школі вивчали певні події, говорили і про Голодомор, але тільки тут, коли сам взяв участь у заходах, я зрозумів усе глибше.

– **Зараз у нас триває російсько-українська війна. Чи Ти бачив пам'ятну стелу на Театральній площі?**

– Уперше я зіткнувся із цим кілька днів тому у Володимирі-Волинському. Поговоривши з людьми, я довідався, що це знімки мешканців міста і найближчих околиць, які загинули під час війни. Я розмовляв теж із молоддю й виявилось, що на цих фото є її знайомі. Це мене приголомшило. Схожа ситуація трапилася зі мною і в Луцьку. Містяни пояснили, що частина фотографій стосується подій на Майдані, а частина присвячена жертвам війни, яка зараз триває на сході України.

– **Чи не здається Тобі дивним, що світ, у якому є стільки проявів гуманізму, допустив, що в центрі цивілізованої Європи повторюється 1939 р.?**

– Думаю, що так бути не повинно. Неважливо, чи війна триває у країні більш чи менш цивілізованій, адже всюди живуть люди. Кожен має право на життя.

– **Ти геодезист, тобто повинен мати вправне око. Які логічні й нелогічні речі в Україні помітив?**

– Я тут занадто мало часу, тож можу сказати лише дуже узагальнено. Наприклад, магазини, ресторани, кав'ярні обладнані досить по-сучасному, персонал – переважно молодь. Це вже нова, краща якість життя. Не все так погано й із дорогами. Бачу те, що тут зовсім не так важко, як часом про це розповідають у Польщі. Ще багато чого треба зробити, але, коли я дивлюся на деякі галузі, мені здається, що перші кроки вже зроблено і розвиток іде у властивому напрямку, просто на все потрібен час.

– **Як вважаєш: Європейський Союз потрібен Польщі? І чи Україна має такі самі шанси, що й Польща?**

– На мою думку, те, що Польща вступила в Євросоюз, в загальному підсумку було добрим кроком. Виділені на розбудову інфраструктури, на допомогу в економічному розвитку європейські кошти спрацювали, і це зростання дійсно відбувається. Якщо говорити про Україну, то можу сказати, що люди тут ані не ліниві, ані не дурні. Доказом цього може бути хоча б те, що кілька мільйонів українців шукають свого місця за межами країни, наприклад у Польщі або Німеччині. Проте я вважаю, що українці повинні доводити до ладу власну державу тут, на місці. Ніхто за них цього не зробить. Якби тут були створені певні механізми, як у Польщі, якби було розуміння з боку суспільства, то зміни би прийшли. Їх не уникнути.

– **На Твою думку, звідки в Польщі беруться антиукраїнські стереотипи?**

– Мені важко сказати. Може, це якісь історії з минулого, інколи досить тяжкого. Я вважаю, що про ці непрості моменти з нашого спільного минулого варто, звісно, пам'ятати, але ця пам'ять повинна слугувати покращенню відносин між нашими народами. Те погане, що було, не має нас ділити. Ми повинні уникати подібних подій у майбутньому й будувати все спочатку.

– **Що Ти хотів би сказати на завершення?**

– Я дуже задоволений своєю мандрівкою. Я познайомився з дуже привітними людьми, можу тут безпечно перебувати, оглядати пам'ятки, відвідувати нові місця. І хоч моя подорож ще не закінчилася, я вже починаю задумуватися над наступною. Хочу приїхати сюди влітку, коли Україна така, як про неї розповідають, – гарна і зелена.

... Szlakiem Wołyńskich Krzyży wokół Huty Stepańskiej z Januszem Horoszkiewiczem ...

Antonówka nad Horyniem

Kiedy w 1903 r. imperator Rosji nakazał budowę linii kolejowej z Kijowa do Kowla, historia Antonówki nabrała rozpędu. Mała, biedna i zapomniana osada wygrała los na loterii. Wielką w tym zasługę miał pan na Horodźcu – Kamil de Pourbaix.

Pierwotnie wytyczona linia kolejowa miała bieć tuż przy folwarku, co nie leżało w interesie Kamila de Pourbaixa, przekupił więc inżynierów, żeby wyznaczili trasę właśnie przez Antonówkę. Zmienił też położenie planowanej stacji, usytuował ją na tej stronie Horynia, nie na drugim brzegu, jak było w planie wojennym Rosji. Na tle wywłaszczeń rozpoczął się konflikt z chłopami, który nie znalazł nigdy rozwiązania, ponieważ wkrótce wybuchła I wojna światowa.

Pan Pourbaix zapisał się w pamięci Mazurów, odwiecznych mieszkańców Wołynia polskiego pochodzenia, w niejednoznaczny sposób. Łączyła ich wspólna ziemia i los, a dzieliły prawa i interesy. Dochodziło do bardzo ostrych konfliktów na tle praw własności nieuregulowanych od XIX wieku.

Kiedy jeden z mieszkańców Horodźca poprosił Kamila de Pourbaixa na ojca chrzestnego, ten nie odmówił. W podarunku ofiarował 50 groszy. Zgorszona tym darem chrzestna matka zapytała, dlaczego tak mało dał pieniędzy. Ten odpowiedział: «Gdybym dał więcej, wszyscy by mnie na chrzestnego brali».

Tak Mazurom, jak i panu Pourbaixowi nie dane było żyć w spokojnych czasach. Swoje dzieci wy-

chował na patriotów: synowie Kamil i Zdzisław zginęli w walce o Polskę.

W 1925 r. Kamil de Pourbaix ufundował piękny kościół w stylu podkarpackim w Antonówce pw. Świętego Antoniego oraz plebanię. Oszczędzając na projektach popadł w konflikt z Dyrekcją Robót Publicznych w Brześciu.

Kościół w Antonówce został rozebrany po wojnie. Plebania istnieje do dziś służąc za szpital. Cmentarz, na którym pierwsze groby pojawiły się jeszcze w czasach Kamila de Pourbaixa, zajmowany jest na pochówki bieżące, a dawne nagrobki są likwidowane. Proszę o powstrzymanie tego procederu i pozostawienie istniejących jeszcze polskich i wojennych grobów z 1916 r. Zwracam się też do właściciela terenu, na którym stał kościół, o umożliwienie upamiętnienia tego miejsca krzyżem.

1. Plebania w Antonówce.
2. W tym miejscu kiedyś stał kościół pw. Świętego Antoniego.
- 3-4. Nagrobki z cmentarza w Antonówce.

Tekst i zdjęcia: Janusz HOROSZKIEWICZ

1

2

3

4

Антонівка на Горині

Коли в 1903 р. імператор Росії наказав прокласти залізницю з Києва до Ковеля, історія Антонівки кардинально змінилася. Мале, бідне й усіма забуте село виграло в лотерею, зокрема, завдяки власнику Городця Камілю де Пурбе.

Спочатку передбачалося, що залізнична колія проляже неподалік фільварку, але це було не вигідно Камілю де Пурбе, тому він підкупив інженерів, щоб ті запланували шлях через Антонівку. Вони змінили розташування станції, розмістивши її, попри воєнний план Росії, на іншому березі Горині. Оскільки колія мала пролягти через угіддя деяких селян, розгорівся конфлікт, який так і не вдалося владнати, бо незабаром розпочалася Перша світова війна.

Про де Пурбе мазури, споконвічні мешканці Волині польського походження, згадували по-різному. Єднали їх спільні земля й доля, а ділили права і статки. Також розгорталася затята конфлікти щодо прав власності, які були не врегульованими ще з XIX ст.

Коли один із мешканців Городця попросив Каміля де Пурбе стати хресним батьком, той не відмовив, однак подарував лише 50 грошів. Обурена хресна мати запитала, чому той дав так мало грошей. Він відповів: «Якби я дав більше, мене би всі брали за хресного батька».

Як мазурам, так і де Пурбе не випало жити в спокійні часи. Своїх синів він виховав патріотами: Каміль і Здзіслав загинули у боротьбі за незалежність Польщі.

У 1925 р. за кошти Каміля де Пурбе в Антонівці побудували прекрасний костел Святого Антонія в підкарпатському стилі та плебанію, але через економію на проектах Пурбе конфліктував із дирекцією публічних робіт у Бресті.

Костел в Антонівці розібрали після війни. Плебанія збереглася. Нині там медпункт. На кладовищі, перші поховання на якому з'явилися ще за часів Каміля де Пурбе, ще й досі хоронять померлих, а колишні надгробки руйнуються. Закликаю мешканців зупинити цей процес і зберегти старі польські та воєнні поховання 1916 р. Звертаюся також до власника території, на якій знаходився костел, із проханням дозволити поставити там хрест.

1. Плебанія в Антонівці.
2. На цьому місці колись стояв костел Святого Антонія.
- 3-4. Надгробки на кладовищі в Антонівці.

Текст і фото: Януш ГОРОШКЕВИЧ

Naukowcy z różnych krajów omówili bieżące wyzwania dla Europy Wschodniej

Науковці з різних країн обговорили сучасні виклики у Східній Європі

Pod koniec listopada w Warszawie odbył się II Zjazd Absolwentów Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców. Ponad 150 uczestników wzięło udział w Konferencji Międzynarodowej «Doświadczenia 100-lecia niepodległości. Historia i perspektywy».

W uroczystym otwarciu zjazdu w Sali Kolumnowej Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego wzięli udział Jan Malicki, dyrektor Studium Europy Wschodniej, oraz wiceminister spraw zagranicznych Bartosz Cichocki.

Od 2003 r. w ramach Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców ponad 700 specjalistów z Ukrainy, Gruzji, Mołdawii, Białorusi, Armenii i innych krajów postradzieckich studiowało oraz przeprowadzało badania na różnych polskich uczelniach. W dniach 26–28 listopada po raz kolejny mieli okazję zastanowić się nad skutkami transformacji po upadku ZSRR i ocenić geopolityczne wyzwania oraz zagrożenia dla regionu związane ze wzrostem globalnej niestabilności gospodarczej i rozprzestrzenianiem się niedemokratycznych praktyk.

Referaty wygłoszone na międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Studium Europy Wschodniej dotyczyły zmian historycznych, społecznych i kulturowych w Europie Wschodniej. Wołyń na konferencji reprezentowali naukowcy z Łucka, Równego i Ostroga.

Pracownicy Studium Europy Wschodniej specjalizują się w prognozach politycznych dotyczących rozwoju regionu. Dlatego jednymi z głównych tematów obrad były możliwe scenariusze zachowań Rosji i skuteczność wprowadzenia stanu wojennego na Ukrainie w związku z zatrzymaniem przez Rosję ukraińskich marynarzy na Morzu Azowskim.

Ważną była również dyskusja podsumowująca na temat «Współczesne wyzwania w regionie» moderowana przez Adama Balcera. Uczestnicy omówili pozycje państw regionu w międzynarodowych rankingach w ostatnich dziesięciu latach i możliwe transformacje w regionie w związku z następnymi wyborami prezydenckimi w Stanach Zjednoczonych, brexitem, aktywizacją agresywnej polityki Rosji, zmianami w gospodarce i energetyce etc.

Zdaniem Ernesta Wyciszkiewicza z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, aby lepiej zrozumieć aktualne wyzwania w regionie, «należy patrzeć nie przez teleskop, tylko przez mikroskop», analizując wydarzenia i tren-

dy w każdym państwie wschodnioeuropejskim, nie zaś w regionie jako całości, ponieważ jest on zbyt zróżnicowany. Uważa on, że przewidując możliwe wyzwania polityczne, nie warto absolutyzować samego populizmu, ponieważ inne ewentualne zagrożenia (korupcja, dysproporcje gospodarcze, spadek atrakcyjności inwestycyjnej itp.) mogą nieść znacznie większe ryzyko dla rozwoju każdego kraju.

Anna Maria Dyrer z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych stwierdziła, że użycie siły jest typowym instrumentem polityki zagranicznej współczesnej Rosji, a nasilenie problemów gospodarczych w Rosji mogło wpłynąć na dalsze irracjonalne kroki i decyzje. W takiej sytuacji nic innego nie umotywuje bardziej Ukrainy, Gruzji i Mołdawii do szybkich reform, niż perspektywa przystąpienia do Unii Europejskiej.

Odpowiadając na pytanie «Czy Ukraina zrobiła wszystko, co możliwe, w warunkach wojny hybrydowej z Rosją?», profesor John Micgiel z Uniwersytetu Columbia podkreślił, że należy pochwalić Ukrainę za to, że, w jego ocenie, wykorzystwała wszystkie możliwe narzędzia do rozwiązania obecnego konfliktu.

Natomiast Ernest Wyciszkiewicz oceniając stan rozwoju demokratycznych praktyk w regionie, zauważył, że sam fakt braku jednoznacznej odpowiedzi na to, kto będzie następnym prezydentem Ukrainy, wskazuje na istnienie w tym kraju oznak prawdziwej demokracji.

Witalij LEŚNIAK,
Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury
Absolwent Programu Stypendialnego Rządu RP
dla Młodych Naukowców w 2011 r.
Fot.: studium.uw.edu.pl

P. S.: Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego ogłosiło nabór do Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców dla kandydatów z: Europy Wschodniej, Rosji, krajów Azji Środkowej i Kaukazu. Stypendia będą przeznaczone na pobyt naukowy na uczelniach polskich w okresie od września 2019 r. do czerwca 2020 r. Komplet dokumentów należy złożyć do 1 marca 2019 r. Szczegóły: monitor-press.com/pl/konkursy/7023-22229.html

Наприкінці листопада у Варшаві відбувся II З'їзд випускників Стипендіальної програми уряду Польщі для молодих науковців. Більше 150 учасників взяли участь у міжнародній конференції «Досвід 100-ліття незалежності. Історія і перспективи».

В урочистому відкритті з'їзду, яке відбулося в колонній залі факультету історії Варшавського університету, взяли участь директор Центру східноєвропейських студій Ян Маліцький та заступник міністра закордонних справ Польщі Бартош Ціхоцький.

Із 2003 р. у рамках Стипендіальної програми для молодих науковців більше 700 фахівців з України, Грузії, Молдови, Білорусі, Вірменії та інших пострадянських країн провели дослідження та навчання при різних польських вишах. 26–28 листопада вони вкотре мали можливість осмислити результативність трансформаційних змін у регіоні після розпаду СРСР та оцінити ризики геополітичних викликів і міжнародних загроз у зв'язку із глобальним зростанням економічної нестабільності й посиленням недемократичних практик у регіоні.

Тематика виступів під час міжнародної конференції, організованої Центром східноєвропейських студій, стосувалася історичних, суспільних та культурних зрушень у Східній Європі. Наш регіон на конференції представляли науковці з Луцька, Рівного та Ostroga.

Фахівці Центру східноєвропейських студій спеціалізуються на прогнозуванні політичного розвитку регіону, саме тому одними з основних тем наукових дискусій були можливі сценарії поведінки Росії та результативність введення воєнного стану в Україні у зв'язку з нещодавнім захопленням українських моряків в Азовському морі.

Важливою була також заключна дискусія на тему «Сучасні виклики в регіоні», яку модерував Адам Бальцер. Присутні обговорили зміни в позиціях держав регіону в міжнародних рейтингах за останні 10 років та можливі перетворення у зв'язку з наступними президентськими виборами у США, брекзітом, посиленням агресивної політики Росії, змінами в економіці та енергетиці тощо.

Як зазначив Ernest Вицішкевич із Центру польсько-російського діалогу і порозуміння, для того, щоб краще зрозуміти сучасні виклики в регіоні, варто «дивитись не в телескоп, а в мікроскоп», аналізуючи події та тенденції

в кожній східноєвропейській державі, а не в регіоні загалом, оскільки він надто розрізнений. Прогнозуючи майбутні політичні виклики, на його думку, варто враховувати не лише популізм, а й інші загрози (корупцію, економічні диспропорції, зменшення інвестиційної привабливості тощо), які можуть нести значно серйозніші ризики для розвитку кожної країни.

Анна-Марія Динер із Польського інституту міжнародних справ констатувала, що застосування сили – характерний інструмент закордонної політики сучасної Росії, а посилення економічних проблем у Москві могло би вплинути на здійснення подальших ірраціональних кроків та рішень. У подібній ситуації ніщо би так не умотивувало Україну, Грузію та Молдову швидше реформуватися, як перспектива вступу до Європейського Союзу.

Відповідаючи на запитання, чи Україна зробила все можливе в умовах гібридної війни з Росією, професор Джон Міцгель із Колумбійського університету підкреслив, що Україна, на його думку, використала всі можливі інструменти для вирішення актуального конфлікту.

Своєю чергою, Ernest Вицішкевич при оцінюванні стану розвитку демократичних практик у регіоні зазначив, що факт відсутності однозначної відповіді на запитання, хто ж буде наступним президентом України, вказує на існування в Україні ознак справжньої демократії.

Witalij LEŚNIAK,
випускник Стипендіальної програми уряду РП
для молодих науковців у 2011 р.,
Ukraińsko-polski sojusz imienia Tomasza Padury
Fot.: studium.uw.edu.pl

P. S.: Центр східноєвропейських студій Варшавського університету оголосив набір на Стипендіальну програму уряду РП для молодих науковців зі Східної Європи, Росії, країн Центральної Азії і Кавказу. Стипендії виділятимуть на практику в польських вишах у період із вересня 2019 р. до червня 2020 р. Документи потрібно подати до 1 березня 2019 р. Подroбиці: monitor-press.com/pl/konkursy/7023-22229.html

Zmagania z historią

24 listopada w siedzibie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu odbył się I etap Olimpiady Historii Polski na Wschodzie.

Głównym celem olimpiady (w tym roku szkolnym odbędzie się jej trzecia edycja) jest popularyzowanie wiedzy dotyczącej historii Polski wśród młodzieży mieszkającej i uczącej się na Wschodzie (Ukraina, Białoruś, Łotwa), co wiąże się także z kształtowaniem świadomości historycznej młodych ludzi i wspieraniem ich polskiej tożsamości narodowej.

W zmaganiach wzięło udział kilkanaście osób, które wraz z opiekunami przybyły z Towarzystwa Kultury w Kowlu oraz Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego w Tarnopolu. Łuck reprezentowali uczniowie z Towarzystwa Kultury Polskiej im. Tadeusza Kościuszki oraz z będącego gospodarzem I etapu Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu. Uczestników olimpiady przywitał dyrektor Szkoły Sobotnio-Niedzielnej SKP Aleksander Świca.

W skład komisji weszli nauczyciele skierowani przez ORPEG do Łucka i Kowla. Po rejestracji uczniów biorących udział w konkursie i wypiciu przez nich kubka gorącej herbaty (termometr na zewnątrz wskazywał -8 stopni!), punktualnie o godzinie 11, rozpoczęły się zmagania. W ciągu 90 minut (tyle czasu było przeznaczone na rozwiązanie testu) młodzi ludzie musieli wykazać się dogłębną znajomością dat, wydarzeń i map związanych z historią Polski.

Następnie wszyscy uczniowie otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz upominki, które wręczył im Aleksander Świca. Wszystkim uczestnikom olimpiady życzymy osiągnięcia sukcesu i przeżycia do kolejnego etapu zmagania!

Olimpiada Historii Polski na Wschodzie jest elementem projektu «Białe-Czerwone ABC»,

współfinansowanego w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą. Organizatorami olimpiady są Fundacja «Wolność i Demokracja» oraz Polskie Towarzystwo Historyczne.

Piotr KOWALIK,
nauczyciel skierowany do Łucka przez ORPEG
Foto autora

Змагання з історії

24 листопада в приміщенні Товариства польської культури імені Еви Фелінської на Волині відбувся I етап Олімпіади з історії Польщі на Сході.

вариства польської культури в Ковелі та Польського культурно-освітнього товариства в Тернополі. Луцьк представляли учні з Товариства польської культури імені Тадеуша Костюшка та Товариства польської культури імені Еви Фелінської на Волині, яке стало господарем першого етапу. Учасників олімпіади привітав директор суботньо-недільної школи ТПК Олександр Свіца.

До складу комісії увійшли вчителі, скеровані до Луцька та Ковеля Центром розвитку польської освіти за кордоном (ORPEG). Після реєстрації учасників олімпіади та частування гарячим чаєм (термометр на вулиці показував -8 градусів) рівно об 11.00 розпочалися змагання. Упродовж 90 хвилин (саме стільки часу організатори призначили на виконання тестів) молоді потрібно було проявити глибокі знання стосовно дат, подій та карт, пов'язаних з історією Польщі.

Згодом усі учні одержали пам'ятні дипломи та сувеніри, які їм вручив Олександр Свіца. Усім учасникам олімпіади бажаємо досягти успіхів та потрапити до наступного етапу змагань.

Олімпіада з історії Польщі на Сході – це один з елементів проекту «Біло-червоне ABC», який фінансує Сенат РП у рамках здійснення опіки над Полонією та поляками за кордоном. Організаторами олімпіади є фонд «Свобода та демократія» та Польське історичне товариство.

Головна мета олімпіади (у цьому навчальному році вона проходить уже втретє) – популяризація знань з історії Польщі серед молоді, яка живе та навчається на Сході (Україна, Білорусь, Латвія), що також пов'язано з формуванням історичної свідомості молоді та підтримкою її польської національної ідентичності.

У змаганнях взяли участь кільканадцять учнів, котрі разом з опікунами прибули з То-

Пiotr KOWALIK,
учитель, скерований до Луцька організацією ORPEG
Foto autora

Tablica multimedialna ułatwi naukę języka polskiego

Мультимедійна дошка допоможе у вивченні польської мови

Konsul Generalny RP w Łucku przekazał Towarzystwu Kultury Polskiej im. Tadeusza Kościuszki tablicę multimedialną, dzięki której uczniowie, poznając język polski, będą mogli używać nowoczesnego wyposażenia dydaktycznego, a nauczyciele przygotowywać jeszcze ciekawsze lekcje.

4 grudnia w Łuckim Gimnazjum nr 4 im. Modesta Lewickiego zgromadzili się uczniowie szkoły przy TKP im. Tadeusza Kościuszki w Łucku oraz ich nauczyciele. Honorowymi gośćmi byli Konsul Generalny RP w Łucku Wiesław Mazur oraz konsul Teresa Chruszcz. Przybyłych powitał dyrektor Gimnazjum Oleksandr Myszkowec, który zaprezentował podstawowe informacje o szkole, jej tradycjach i dniu dzisiejszym.

Konsul Generalny RP Wiesław Mazur przekazał na ręce prezesa Towarzystwa Niny Poremskiej tablicę multimedialną. Wyraził także nadzieję, że to wyposażenie dobrze będzie służyło uczniom i nauczycielom, a praca na lekcji stanie się dzięki niemu lżejsza i ciekawsza.

Prezes Nina Poremska podziękowała dyrektorowi szkoły za dotychczasową współpracę z Towarzystwem i udostępnianie sal do nauki języka polskiego oraz Konsulowi Generalnemu RP zarówno za przekazanie tak nowoczesnego i potrzebnego wyposażenia, jak i wspieranie działalności Towarzystwa.

To jednak jeszcze nie był koniec spotkania. W związku ze zbliżającym się 6 grudnia zebrane dzieci otrzymały prezenty mikołajkowe, które wręczyli im Konsul Generalny RP Wiesław Mazur i konsul Teresa Chruszcz. Z tej okazji uczniowie szkoły przy Towarzystwie Kultury Polskiej przy-

gotowali krótką część artystyczną i zaprezentowali zebranych kilka wierszy związanych tematycznie z mikołajkami.

Tekst i zdjęcia: Piotr KOWALIK,
nauczyciel skierowany do Łucka przez ORPEG
Foto autora

Генеральне консульство РП у Луцьку передало Товариству польської культури імені Тадеуша Костюшка мультимедійну дошку. Тож тепер учні, що вивчають польську мову, зможуть використовувати сучасні дидактичні матеріали, а вчителі – ще цікавіше проводити уроки.

Веслав Мазур і konsul Тереза Хрущ. Прибулих привітав директор гімназії Олександр Мишковець, який коротко представив навчальний заклад, його традиції та сьогодення.

Генеральний konsul РП Веслав Мазур передав голові Товариства польської культури імені Тадеуша Костюшка Ніні Поремській мультимедійну дошку і висловив надію, що це обладнання стане в нагоді учням та вчителям.

Голова товариства Ніна Поремська подякувала директору гімназії за співпрацю і надання кабінетів для вивчення польської мови, а Генеральному консулу РП за сучасне і потрібне обладнання, а також за підтримку діяльності товариства.

На цьому зустріч не закінчилася. У зв'язку із наближенням 6 грудня діти отримали подарунки від Святого Миколая, які їм вручили Генеральний konsul Республіки Польща в Луцьку Веслав Мазур і konsul Тереза Хрущ. Із нагоди свята Миколая учні суботньої школи розказали вірші на цю тематику.

4 грудня в Луцькій гімназії № 4 імені Модеста Левицького зібралися учні суботньої школи, що діє при Товаристві польської культури імені Тадеуша Костюшка, та їхні вчителі. На заході були присутні Генеральний konsul РП у Луцьку

Пiotr KOWALIK,
учитель, скерований до Луцька організацією ORPEG
Foto autora

Польские организации представили в Рównnem зrealizowane projekty

Польські організації представили в Рівному реалізовані проекти

24 listopada w Równnem na spotkaniu podsumowującym projekt «Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej» zebraли się uczestnicy ze Sławuty, Kowla, Zdołbunowa, Łucka i Równnego, aby zaprezentować wyniki swoich działań.

Realizacja projektu «Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej» trwała od czerwca 2018 r. W ciągu sześciu miesięcy zespoły, składające się z lidera, nauczyciela, ucznia i przedstawiciela rodziców, brały udział w szkoleniach. Analizowały potrzeby środowiska lokalnego, planowały swoje działania nastawione na aktywizację polskiej społeczności lokalnej, by następnie zrealizować własne pomysły. Podczas podsumowującego spotkania zespoły zaprezentowały swoje działania.

Uczestnicy ze szkoły sobotniej, działającej przy Związku Polaków na Ukrainie Oddział w Sławucie z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości zrealizowali projekt «100 serc». Odręcznie wykonali biało-czerwone flagi i 11 listopada rozdawali je mieszkańcom miasta wraz z broszurami informacyjnymi, przybliżając w ten sposób historię odzyskania przez Polskę niepodległości. Mieszkańcy Sławuty z kolei składali Polakom życzenia z okazji święta. Niektóre z tych życzeń zostały nagrane na wideo i przedstawione podczas spotkania. Ostatnim etapem projektu była uroczystość, podczas której goście otrzymali pierniki w kształcie serca z napisem «Polska 100 lat».

Zespół z Kowla we współpracy z Wołyńskim Oddziałem Związku Nauczycieli Polonistów im. Gabrieli Zapolskiej zorganizował konkurs polskiej pieśni i poezji «Spójrzmy na Polskę razem». Jego uczestnikami byli uczniowie miejscowych szkół uczący się języka polskiego. Dodatkową imprezą w ramach projektu był quiz poświęcony Polsce.

Towarzystwo Kultury Polskiej im. Tadeusza Kościuszki zorganizowało dla członków organizacji konferencję poświęconą 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Zespół planował zorganizowanie dla członków Towarzystwa wycieczki do Kostiuchnowki, gdzie w czasie I wojny światowej walczyły Legiony Polskie pod dowództwem Józefa Piłsudskiego. Ze względu

na warunki pogodowe realizacja tego pomysłu została przełożona na maj przyszłego roku.

Towarzystwo Kultury Polskiej imienia Władysława Reymonta i Towarzystwo Kultury Polskiej Ziemi Zdołbunowskiej zorganizowały dla członków swoich organizacji wycieczki, odpowiednio, do Lwowa i Kijowa. Uczestnicy wyjazdów dowiedzieli się o najważniejszych zabytkach w tych miastach, zwiedzili także muzea. Grupa ze Zdołbunowa posłuchała również koncertu muzyki organowej.

Українсько-Польський Союз імені Томаша Падури з Рównnego zorganizował podwójny projekt. Pierwsza część to wyścig żużlowy poświęcony 100-leciu niepodległości Polski, w którym wzięli udział zawodnicy z Polski, Węgier i Ukrainy. Druga część dotyczyła stworzenia filmu «Przepis na udany projekt masowy». Jest to swoista wideolekcja opowiadająca o tym, jak promować polską kulturę, tradycje i historię podczas imprez masowych. Pokazuje w szczególności proces realizacji wspomnianego wyżej wyścigu żużlowego oraz innych wydarzeń zorganizowanych przez Ukrainсько-Polski Sojusz imienia Tomasza Padury w ostatnich latach. Właśnie ten projekt zdobył pierwsze miejsce w tajnym głosowaniu. Zostanie zaprezentowany na krajowej konferencji finałowej, która odbędzie się w dniach 8-9 grudnia we Lwowie. Drugie i trzecie miejsce zajęły projekty zespołów ze Sławuty i Kowla.

Koordynatorem projektu «Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej. Wspomaganie rozwoju mniejszości polskiej na Ukrainie» jest Fundacja «Wolność i Demokracja». Projekt jest finansowany w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą.

Mariana JAKOBCZUK,
Українсько-Польський Союз ім. Томаша Падури
Здіяння udostępnione przez Natalię NECZYPORUK

Команди зі Славуті, Ковеля, Здо́лбунова, Луцька та Рівного зібралися 24 листопада в Рівному на підсумкову зустріч учасників проекту «Інноваційні центри локальної активності», щоби представити результати своєї діяльності.

Проект «Інноваційні центри локальної активності» тривав із червня 2018 р. Упродовж півроку команди, до складу кожної з яких уходили лідер, учитель, учень та представник від батьків, брали участь у тренінгах. Вони аналізували потреби локального середовища, планували свою діяльність із метою активізації місцевої польської спільноти, а на завершення повинні були реалізувати свої ідеї. Під час підсумкової зустрічі команди представили проведені ними заходи.

Учасники із суботньої школи, що діє при відділі Спілки поляків України у Славуті, до сотої річниці відновлення Польщею незалежності реалізували проект «100 сердець». Вони власноруч виготовили біло-червоні прапорці й 11 листопада роздавали їх мешканцям міста разом з інформаційними брошурами, розповідаючи при цьому про процес відновлення Польщею незалежності. Мешканці Славуті, у свою чергу, вітали поляків із нагоди свята. Деякі з цих побажань записали на відео та показали на зустрічі. Завершальним етапом проекту став урочистий вечір, під час якого гості отримали в подарунок печиво у формі сердець із написом «Polska 100 lat».

Команда з Ковеля у співпраці з Волинським обласним відділенням Спілки вчителів-полоністів України імені Габріелі Запольської організувала конкурс польської пісні та поезії «Пізнаймо Польщу разом». Його учасниками стали учні місцевих загальноосвітніх шкіл, у яких вивчають польську мову. Додатковим заходом проекту стала вікторина про Польщу.

Товариство польської культури імені Тadeusza Костиушка провело для членів організації конференцію, присвячену 100-річчю незалежності Польщі. Команда поділилася також наміром влаштувати для членів своєї організації поїздку до Костиухівки, де під час Першої світової війни воювали легіони Юзефа Пілсудсько-

го. З огляду на погодні умови, втілення цієї ідеї перенесли на травень наступного року.

Товариство польської культури в Рівному імені Владислава Реймонта та Товариство польської культури Здо́лбунівщини влаштували поїздки для членів своїх організацій до Львова й Києва відповідно. Учасники дізналися про найважливіші пам'ятки в цих містах та відвідали музеї. Група зі Здо́лбунова побувала також на концерті органної музики.

Українсько-польський союз імені Томаша Падури з Рівного організував подвійний проект. Перша його частина – заїзд спідвеїстів, присвячений 100-річчю незалежності Польщі, у якому взяли участь спортсмени з Польщі, Угорщини й України. Друга частина передбачала створення фільму «Przepis na udany projekt masowy». Фільм знято за принципами відеоуроку. Він розповідає про те, як популяризувати польську культуру, традиції й історію під час масових заходів. У ньому представлено, зокрема, процес реалізації вищезгаданого заїзду спідвеїстів та інших заходів, які організував Українсько-польський союз імені Томаша Падури впродовж останніх років. Саме цей проект здобув перше місце за результатами таємного голосування. Його представлять на всеукраїнській підсумковій конференції, яка відбудеться 8-9 грудня у Львові. Друге й третє місце розділили проекти команд зі Славуті й Ковеля.

Проект «Інноваційні центри локальної активності. Підтримка розвитку польської меншини в Україні» координує фонд «Свобода і демократія» при фінансуванні в рамках здійснення опіки Сенату Республіки Польща над Полонією й поляками за кордоном.

Мар'яна ЯКОБЧУК,
Українсько-польський союз імені Томаша Падури
Фото надала Наталія НЕЧИПОРУК

Finał konkursu wiedzy o Polsce

Фінал конкурсу знань про Польщу

W miniony weekend, 1–2 grudnia, w Centrum Integracji w Zamłynie odbył się finał konkursu wiedzy o Polsce zorganizowanego przez Konsulat Generalny RP w Łucku w ramach projektu «100 lat odzyskania niepodległości przez Polskę».

Konkurs adresowany był do dzieci i młodzieży uczącej się języka polskiego w organizacjach polskich położonych na terenie Łuckiego Okręgu Konsularnego, do których skierowani zostali nauczyciele ORPEG-u.

Do gościnnego jak zwykle Zamłynia przyjechały sześciuosobowe zespoły z wielu miast – Łucka, Kowla, Tarnopola, Równego i Zdobunowa (wspólny zespół) oraz Dubna i Krzemieńca (także wspólny zespół). W sumie trzydziścioro uczniów i ich opiekunowie-nauczyciele.

Wszystkich przybyłych serdecznie przywitał gospodarz ośrodka ks. Jan Buras. Po rozlokowaniu w pokojach i krótkim odpoczynku uczestników konkursu powitała konsul Teresa Chruszcz i przedstawiła program dwudniowego pobytu w Zamłynie.

Następnie reprezentacje poszczególnych miast uczestniczyły w serii warsztatów, które swoją tematyką nawiązywały do zagadnień ujętych w regulaminie konkursu: geografia i podział administracyjny Polski, polscy laureaci Nagrody Nobla, słynni Polacy związani z odzyskaniem przez Polskę niepodległości, najważniejsze wydarzenia historii Polski (ze szczególnym uwzględnieniem utraty i odzyskania niepodległości, zaborów oraz drogi Polaków do wolności), akcja Narodowego Czytania (kolejne edycje, autorzy dzieł, utwory) oraz tradycje, zwyczaje i potrawy świąteczne w Polsce. Wszystkie zajęcia przygotowali i przeprowadzili nauczyciele skierowani przez ORPEG na Ukrainę i miały one bardzo zróżnicowany charakter – pracy indywidualnej, grupowej połączonej z grami i zabawami z wykorzystaniem środków multimedialnych.

Po warsztatach, zmęczeni, ale zadowoleni uczestnicy konkursu, udali się na kolację, po której, w wolnym już dla nich czasie, w swobodniej-

szej atmosferze, mogli poznawać kolegów i koleżanki z innych miast i dzielić się z nimi uwagami i przemyśleniami.

W niedzielę wszyscy zebrali się w sali wykładowej, aby, już indywidualnie, zmierzyć się z testem wiedzy o Polsce (trwał godzinę i obejmował 30 przekrojowych pytań z wszystkich zagadnień). To właśnie teraz młodzi ludzie mogli wykazać się wiedzą, którą zdobyli zarówno podczas dwumiesięcznej pracy ze swoimi nauczycielami, jak i w trakcie warsztatowych zajęć powtórkowych. Po teście na uczniów czekała niespodzianka. W czasie, gdy nauczyciele poprawiali testy i przygotowywali ceremonię ogłoszenia zwycięzców oraz wręczenia nagród, uczestnicy konkursu mogli udać się do stajni, gdzie nie tylko obejrzeli konie, ale mogli również przez chwilę na nich pojeździć.

Wreszcie przyszedł czas na podanie wyników, dyplomy, gratulacje i nagrody. Najlepszymi zostali: Krystyna Piweń (I m., Kowel), Marta Semeniuk (II m., Zdobunów), Iwan Gnatiuk (III m., Zdobunów) oraz Ksenia Demkiw (III m., Tarnopol). Rywalizację zespołową wygrała drużyna z Kowla. Wręczając, wraz z nauczycielami-opiekunami uczniów, dyplomy i nagrody konsul Teresa Chruszcz pogratulowała zwycięzcom, ale także pozostałym uczestnikom, bardzo wysokiego poziomu rywalizacji – wszyscy osiągnęli w trudnych przecięt testach wynik powyżej 50 procent!

Czas biegł jednak nieubłaganie i po wspólnych fotografiach, obiedzie i pożegnaniu z gospodarzem ośrodka księdzem Janem, uczestnicy konkursu wiedzy o Polsce, zmęczeni, ale pełni wrażeń, udali się w podróż powrotną do swoich miast.

Tekst i zdjęcie: Piotr KOWALIK, nauczyciel skierowany do Łucka przez ORPEG
Foto autora

1–2 grudnia в Центрі інтеграції в Замлинні відбувся фінал конкурсу знань про Польщу, організований Генеральним консульством РП у Луцьку в рамках проекту «100 років відновлення Польщею незалежності».

Конкурс був адресований до дітей та молоді, котрі вивчають польську мову в польських організаціях на території Луцького консульського округу, куди скерували вчителів із Центру розвитку польської освіти за кордоном (ORPEG).

До завжди гостинного Замлиння приїхали шестиособові команди з Луцька, Ковеля, Тернополя, Рівного й Здобунова (спільна команда), а також Дубна і Кременця (теж спільна команда). Загалом 30 учнів та їхні вчителі-опікуни.

Усіх прибулих сердечно зустрів господар закладу, ксьондз Ян Бурас. Після розміщення в кімнатах і короткого відпочинку учасників привітала konsul Тереза Хрущ, яка представила програму дводенного перебування в Замлинні.

Згодом представники різних міст взяли участь у серії майстер-класів, тематика яких визначена у правилах конкурсу: географія та адміністративний поділ Польщі, польські лауреати Нобелівської премії, знані поляки, які зробили свій внесок у відновлення незалежності Польщі, найважливіші події в історії цієї країни (з особливим акцентом на подіях, які призвели до втрати, а пізніше до відновлення незалежності), акція національного читання (конкурси, письменники, твори), а також традиції, звичаї і святкові страви в Польщі. Заняття були різносторонніми, вони передбачали індивідуальну та групову роботу, поєднану з іграми й розвагами з використанням мультимедійних засобів. Їх підготували і провели вчителі, скеровані організацією ORPEG в Україну.

Після майстер-класів втомлені, але задоволені учасники вирушили на вечерю, після якої мали вільний час і можливість у невимушеній атмосфері познайомитися з колегами з інших

міст і районів, а також поділитися з ними своїми думками та зауваженнями.

У неділю, 2 грудня, всі зібралися в навчальній залі, щоб вже індивідуально перевірити власні сили під час тестів зі знань про Польщу (тести тривали годину та охопили 30 запитань на різну тематику). Молодь могла продемонструвати знання, які здобула під час двомісячної роботи зі своїми вчителями, а також на майстер-класах днем раніше. Після тестів на учнів чекала несподіванка. Доки вчителі перевіряли завдання й готувалися до церемонії оголошення результатів і вручення нагород, діти могли вирушити до стайні, де не тільки оглянули коней, а й деякий час на них поїздили.

Нарешті прийшов час оголошення результатів, вручення дипломів і нагород. Переможцями стали Христина Півень (I місце, Ковель), Марта Семенюк (II місце, Здобунів), Іван Гнатюк (III місце, Здобунів), а також Ксенія Демків (III місце, Тернопіль). У командних змаганнях перемогла команда з Ковеля. Вручаючи разом із вчителями дипломи та нагороди, konsul Тереза Хрущ привітала переможців і відзначила високий рівень знань учасників, адже всі конкурсанти, відповідаючи на складні запитання, продемонстрували добрий результат – понад 50 % правильних відповідей!

Час минав невблаганно й після спільних фотосесії, обіду та прощання з ксьондзом Яном Бурасом учасники конкурсу знань про Польщу втомлені, проте переповнені враженнями вирушили назад до своїх міст.

Пьотр КОВАЛИК, учитель, скерований до Луцька організацією ORPEG
Фото автора

Wołyń na pocztówkach wydawnictwa «Ruch»

Волинь на листівках видавництва «Рух»

SARNY. Dworzec kolejowy

KIWERCZE. Ogólny widok

Kowel. Ul. Warszawska

ŁUCK. Ogólny widok zamku Lubarta

100 lat temu, 17 grudnia 1918 r. Jakub Mortkowicz i Jan Gebethner założyli w Krakowie Polskie Towarzystwo Księgarni Kolejowych «Ruch».

Nowatorskie jak na te czasy przedsiębiorstwo znane było z sieci kiosków, tak zwanych trafik, w których sprzedawano prasę, tytoń, książki i różne drobne artykuły. Pierwszy kiosk został otwarty w styczniu 1919 r. na peronie Dworca Wiedeńskiego w Warszawie. Za pół roku w różnych miastach Polski działało już ponad 60 takich kiosków. W 1922 r. siedzibę firmy przeniesiono do Warszawy. Bardzo szybko przedsiębiorstwo stało się jedyną ogólnokrajową siecią kolportażu prasy. W 1935 r. «Ruch» posiadał 700 punktów sprzedaży na terenie całej Polski: kiosków, stoisk i sklepów. W latach 1935–1944 wydawnictwo posługiwało się dwoma logotypami: na jednym widoczne było słowo «ruch» wpisane w trójkącie, na drugim – sylwetka sprzedawcy gazet.

Główne biuro Polskiego Towarzystwa Księgarni Kolejowych «Ruch» i jego regionalne oddziały prowadziły także działalność wydawniczą: przygotowywały do druku m.in. rozkłady jazdy, plany miast i kartki pocztowe.

«Ruch» współpracował z lokalnymi fotografami. Wśród najbardziej znanych autorów zdjęć, które ukazały się na pocztówkach «Ruchu», byli:

Jan Bułhak, Henryk Poddębski, Zofia Chomeńtowska, Adam Lenkiewicz i Jan Wołyński. Kartki drukowane były najczęściej w drukarni «Anczyc», «Akropol», Drukarni Narodowej w Krakowie i Drukarni Świętego Wojciecha w Poznaniu.

W okresie międzywojennym PTKK «Ruch» było największym wydawcą kartek pocztowych w Polsce: firma oferowała duże nakłady widokówek o szerokim asortymencie.

Wołyńska tematyka na kartkach pocztowych «Ruchu» została zaprezentowana dzięki widokom Łucka, Kowla, Równego, Sarn, Zdobunowa i Kiwerca (nie dużym nakładem). Łuck ukazał się na 10 pocztówkach wykonanych za pomocą dwóch sposobów: fotowidokówka i brązowe barwienie (sepia) odbitek fotograficznych. Zdjęcia umieszczone na fotowidokówkach podpisane były czcionką drukowaną oraz pisaną.

Wiktor LITEWCZUK

Na zdjęciach: 1. Sarny. Dworzec kolejowy. 2. Kiwerce. Ogólny widok. 3. Kowel. Ul. Warszawska. 4. Łuck. Ogólny widok zamku Lubarta. 5. Zdobunów. Rynek.

100 років тому, 17 грудня 1918 р., Якуб Морткович і Ян Гебетнером заснували у Кракові Польське товариство залізничних книгарень «Рух».

Новаторське, як на ті часи, підприємство спеціалізувалося на розміщенні кіосків, так званих трафік, де торгували пресою, тютюном, книгами та різним дрібним товаром. Перший кіоск відкрили в січні 1919 р. на пероні Віденського вокзалу у Варшаві. Через півроку в різних містах діяли вже 60 кіосків. У 1922 р. підприємство перенесли до Варшави. Досить швидко фірма стала єдиною загальнодержавною мережею продажу преси. У 1935 р. в Польщі нараховувалося 700 пунктів продажу «Руху»: кіосків, розкладок та магазинів. У 1935–1944 рр. видавництво мало два логотипи: вписане у трикутник словом «ruch» та силует продавця газет.

Центральний офіс Польського товариства залізничних книгарень «Рух» та його регіональні відділення також видавали розклади руху, плани міст і листівки.

Мережа агентств «Руху» співпрацювала з місцевими фотографами. Найвідомішими авторами знімків, опублікованих пізніше на листівках видавництва, були Ян Булгак, Генрик Поддембський, Зофія Хоментовська, Адам

Ленкевіч та Ян Волинський. Виготовляли листівки найчастіше у друкарнях «Анциц», «Акрополь», Народовій друкарні у Кракові, друкарні Святого Войцеха в Познані.

У міжвоєнний період «Рух» був найбільшим видавцем листівок у Польщі: фірма пропонувала широкий асортимент поштівок та друкувала їх великими тиражами.

Волинська тематика на листівках видавництва «Рух» представлена краєвидами Луцька, Ковеля, Рівного, Сарн, Здобунова та Ківерців (невеликим тиражем). Серед листівок, на яких зображено Луцьк, поширені 10 сюжетів, виконаних у двох варіантах: фотолістівка і коричневий віраж (sepia). Фотолістівки були двох різновидів: із друкованим і прописним шрифтами, які використовували для опису.

Віктор ЛІТЕВЧУК

1. Сарни. Залізничний вокзал. 2. Ківерці. Загальний вигляд. 3. Ковель. Вулиця Варшавська. 4. Луцьк. Замок Любарта. 5. Здобунів. Ринок.

ZDOBUNÓW. Rynek

Nowe osiągnięcia uczniów z Czortkowa

Нові досягнення учнів із Чорткова

Uczniowie z Czortkowa zostali laureatami XXVII Konkursu Recytatorskiego im. Adama Mickiewicza «Kresy»: Iryna Juchym zajęła w średniej kategorii wiekowej drugie miejsce, Nazarij Babyn – pierwsze w grupie najstarszych uczestników.

Учні з Чорткова стали лауреатами XXVII Декламаторського конкурсу поезії імені Адама Міцкевича «Креси»: Ірина Юхим посіла друге місце в середній віковій категорії, а Назарій Бабин – перше в найстаршій віковій групі.

W ogólnoukraińskim etapie konkursu, który odbył się 17 listopada we Lwowie, wzięło udział ponad 70 uczestników, którzy byli przygotowani przez 38 nauczycieli. Dla uczniów szkoły sobotniej, działającej przy Polsko-Ukraińskim Kulturalno-Oświatowym Towarzystwie im. Adama Mickiewicza w Czortkowie, konkurs zakończył się dobrym wynikiem: Iryna Juchym zajęła w średniej kategorii wiekowej drugie miejsce, a Nazarij Babyn – pierwsze wśród najstarszych uczestników, a także otrzymał możliwość reprezentowania Ukrainy w Białymstoku w międzynarodowym finale konkursu. Nie jest to pierwszy sukces Nazarija Babyna: dwa lata temu po zdobyciu pierwszego miejsca w średniej grupie wiekowej uczestniczył w finale konkursu w Białymstoku, gdzie również zdobył nagrodę.

Polsko-Ukraińskie Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo w Czortkowie może być dumne z udziału i zwycięstw swoich uczniów w takich konkursach. W 1995 r. w finale wzięła udział pierwsza uczestniczka konkursu z Czortkowa – Tetiana Jarosz. Potem doszło do serii zwycięstw: w 2005 i 2007 nagrodę otrzymała Mariana Pomazybida, w 2009 – Sofia Symak, w 2011 – Ilona Poseluzna, w 2012 – uceń z najmłodszej grupy Wasyl Broda. Osiągnięcia uczniów byłyby niemożliwe bez codziennej pracy ich nauczycieli – Marii Pustelnik i Anny Wołkowej.

Na Ukrainie Konkurs Recytatorski im. Adama Mickiewicza «Kresy» tradycyjnie odbywa się w dwóch etapach: szkolnym i krajowym. Międzynarodowy finał, w którym uczestniczą Polacy z całego świata, odbywa się w Białymstoku. Uczestnicy są podzieleni na trzy kategorie wiekowe: I – do

lat 12, II – od lat 12 do 16, III – młodzież i dorośli od 16 roku życia.

Organizatorem Konkursu Recytatorskiego im. Adama Mickiewicza «Kresy» jest Podlaski Oddział Stowarzyszenia «Wspólnota Polska» w Białymstoku. Ogólnoukraiński finał we Lwowie jest organizowany przez Federację Organizacji Polskich na Ukrainie.

Bohdan PRYSIAŻNYJ,
Czortków
Zdjęcie udostępnione przez autora

У всеукраїнському етапі конкурсу, котрий відбувся 17 листопада у Львові, взяли участь понад 70 учнів, яких підготували 38 наставників. Змагання учнів суботньої школи, що діє при Польсько-українському товаристві імені Адама Міцкевича, завершилися добрим результатом: Ірина Юхим посіла друге місце в середній віковій категорії, а Назарій Бабин – перше в найстаршій віковій групі й вибором можливість представляти Україну в Бі-

лостоці на міжнародному фіналі конкурсу. Це вже не перший успіх Назарія Бабина: два роки тому, після завоювання першого місця тоді ще в середній віковій групі, він брав участь у фінальному етапі в Білостоці, де теж отримав відзнаку.

Польсько-українське товариство в Чорткові заслужено може пишатися участю й перемогами своїх учнів у подібних конкурсах. Ще в 1995 р. участь у фіналі взяла перша конкурсантка з Чорткова Тетяна Ярош. Далі була ціла низка перемог чортківців: у 2005 і 2007 рр. – Мар'яна Помазибіда, у 2009 р. – Софія Зима, у 2011 р. – Ілона Поселужна, а ще за рік – учень молодшої групи Василь Брода. Досягнення учнів були б неможливими без щоденної праці їхніх наставників Марії Пустельник і Анни Волкової.

В Україні конкурс читців польської поезії «Креси» традиційно проходить у два етапи: шкільний та всеукраїнський. Міжнародний фінал, у якому беруть участь поляки з різних країн, відбувається в Білостоці. Учасники змагаються у трьох вікових категоріях: I – діти до 12 років; II – підлітки від 12 до 16 років; III – молоді та дорослі від 16 років.

Організатором Декламаторського конкурсу поезії імені Адама Міцкевича «Креси» є Підляський відділ товариства «Польська спільнота» в Білостоці. Всеукраїнський фінал у Львові організовує Федерація польських організацій в Україні.

Bohdan PRYSIAŻNYJ,
Czortków
Фото надав автор

Wieczór andrzejkowy w Krzemieńcu

Андріївські вечорниці у Кременці

Jedną z tradycji, będącą jednocześnie okazją do dobrej zabawy, jest wieczer andrzejkowy. Wigilia andrzejek to wieczer «matrymonialnych» wróżb i przepowiadania przyszłości dla dziewcząt. Obecnie jednak obrzędy katarzynek i andrzejek są połączone, w zabawie uczestniczą więc również chłopcy.

Однією з традицій, що гарантує добру розвагу, є Андріївські вечорниці. Увечері на Андрія відбуваються ворожіння на кохання, шлюб і майбутню долю дівчат. Однак зараз у веселощах та обрядах, пов'язаних зі святами Катерини й Андрія, беруть участь і хлопці.

Nasz wieczer zorganizowaliśmy w szkole społecznej przy Towarzystwie Odnowienia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu. W zabawie udział wzięli nasi uczniowie – młodzi i starsi. Nastrój wzbogacony został odpowiednim wystrojem – plakaty, zapalone świece i różne atrybuty konieczne do przeprowadzania «wróżb».

Zabawa trwała dwie godziny, były tradycyjne wróżby – lanie wosku, ustawianie butów, przekłuwanie serc z imionami, wyciąganie spod poduszki imienia przyszłego ukochanego, rzucanie monetą, szukanie przyszłości pod talerzykiem i wiele innych. Poza wróżbami zabawy i konkursy. Nie zabrakło też wspólnych tańców, które przygotowała i przeprowadziła Nadia Zalubowska. Na zakończenie dzieci czekał słodki poczęstunek i napoje – na ochłodę po gorącej atmosferze, które podały niezastąpione panie z Zarządu Towarzystwa – Julia Dziuła, Oksana Groma i Teresa Łapka. Podczas naszego wieczoru nie brakowało śmiechu, wesołych okrzyków i dobrej zabawy.

Bożena PAJAŁ i Teresa SZEFLER,
nauczycielki skierowane do pracy w Krzemieńcu przez ORPEG
Zdjęcie udostępnione przez autorki

Вечір ми організували у школі при Товаристві відродження польської культури імені Юліуша Словацького у Кременці. У розвагах взяли участь наші учні – молодші та старші. Відповідного настрою додала особлива атмосфера – плакати, запалені свічки та різні атрибути для ворожіння.

Розваги тривали дві години. Під час традиційних ворожінь учасники виливали віск, виставляли чоботи, проколювали серця з іменами, витягували з-під подушки ім'я майбутнього коханого, кидали монети, шукали долю під тарілкою та ін. Окрім ворожіння, відбулися різні розваги та конкурси. Також не забракло спільних танців, які підготувала і провела Надія Залубовська. На завершення на дітей чекали почастунки, а для охолодження після гарячої атмосфери – напої, які подали незамінні Юлія Дзюла, Оксана Грома і Тереза Лапка з правління товариства. Під час вечора не бракувало сміху, веселих вигуків та доброї розваги.

Bożena PAJAŁ i Teresa SZEFLER,
учительки польської мови,
скеровані до Кременця організацією ORPEG
Фото надали авторки

Wyspy Wioletty Grzegorzewskiej

Острови Віолетти Гжегожевської

«Z wyspy na wyspę, ze wsi do wsi, niosąc na plecach to, co ważne. Chcę widzieć szeroką perspektywę. Ja jestem biegunem. Muszę być cały czas w drodze» – mówi polska pisarka Wioletta Grzegorzewska.

«З острова на острів, із села до села, несучи за спиною те, що важливе. Я хочу бачити широку перспективу. Я – бігун. Мені потрібно весь час рухатися», – каже польська письменниця Віолетта Гжегожевська.

Wioletta Grzegorzewska – polska poetka i prozajczka mieszkająca obecnie w Wielkiej Brytanii, gdzie funkcjonuje jako Wioletta Greg. Wydała kilka tomików poetyckich oraz dwie książki prozatorskie: «Guguły» i «Stancje», które ukazały się m.in. w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych i Korei Południowej. W 2017 r. była nominowana do nagrody Bookera za zbiór opowiadań «Guguły» (ang. «Swallowing Mercury») opisujący polską prowincję w czasach PRL-u. W listopadzie wzięła udział w Międzynarodowym Festiwalu Literackim «Frontera», odbywającym się w Łucku, podczas którego zaprezentowała swoje wiersze z książki «Czasy zespolone». Na język ukraiński specjalnie dla Festiwalu przetłumaczył je Andrzej Lubka.

W trakcie pobytu w Łucku Wioletta Grzegorzewska była również gościem «Monitora Wołyńskiego». Rozmawialiśmy z nią m.in. o emigracji, o życiu na prowincji i poczuciu odrębności.

– Czy na Twoją decyzję o wyjeździe z Polski do Wielkiej Brytanii wpłynęło coś znaczącego?

– Wpłynęło na to kilka rzeczy. Po pierwsze miałam powody osobiste – na wyspie Isle of Wight na kanale La Manche mieszkał mój mąż. Wyjechał tam wcześniej, a ja mieszkałam z synem w Częstochowie. Bardzo długo żyłam w micie Zachodu, chciałam więc go odczuć. Czułam też, że w czasach transformacji muszę odciąć się od kraju. Jeżeli chcę pisać, poszerzać swoje horyzonty, muszę odciąć się od kraju, tak jak Czesław Miłosz. Miałam co prawda lęk, że jak wyjadę, to stracę kontakt z językiem. Postanowiłam więc wyjechać na rok, ale jestem w Wielkiej Brytanii już od dwunastu lat.

Chciałam zobaczyć, jak na Zachodzie wygląda życie literackie, jakie jest myślenie. Trafiłam na prowincję Anglii i okazało się, że tam nie ma żadnych literatów. Tylko przy kościele baptystów była kafejka, w której mogłam mieć kontakt z krajem. Jestem na prowincji, o której pisał Philip Larkin i ona nie zmieniła się od 60 lat. Jak przyjechałam, nie było tam żadnego życia literackiego, zamykano akurat bibliotekę, bo kończyły się rządy Partii Pracy i nie było dofinansowania. Ale w tym momencie zdałam sobie sprawę z tego, czym dla mnie jest prowincja, ta angielska prowincja Philipa Larkina. To myślenie bogatej, południowej Anglii nagle mi przypominało moją prowincję w Polsce – moją Jurę Krakowsko-Częstochowską (*Wioletta Grzegorzewska urodziła się w Koziegłowach w województwie śląskim* – przyp. red.), tym bardziej, że te tereny są bardzo podobne do siebie. Pomyślałam wówczas, że w swojej pierwszej książce prozatorskiej odtworzę moją prowincję.

– Miał to być dialog prowincji czy ucieczka w szczęśliwe lata dzieciństwa?

– Zdecydowanie ucieczka. To był powrót do języka dziadków. Na początku w ogóle nie odnalazłam się na Zachodzie. Jak przyjechałam do Anglii, to słabo mówiłam po angielsku i się odizolowałam. Wybrałam emigrację wewnętrzną. I to nawet nie ja wybrałam, to coś wybrało za mnie. Zaczęłam wówczas pisać prozę. Zbierałam notatki i pomyślałam, że pojedę na chwilę do Polski, do Stasiuków – do Andrzeja Stasiuka i Moniki Sznajderman – na kurs pisania, bo nigdy nie pisałam prozy. I wtedy Monika Sznajderman zauważyła moją prozę i zaproponowała mi jej wydanie. Tak zaczęła się moja kariera pisarska.

– Masz jakies powiązania kresowe?

– Nie mam żadnych powiązań kresowych. Pochodzę z Górnego Śląska. Dziadek, Władysław Lubas, był uczestnikiem kampanii wrześniowej, służył w 9 Lublińsko-Opolskim Pułku Piechoty, następnie był w Armii Krajowej. Mój ojciec jest spolonizowanym Romem. Dziadkowie i rodzice zawsze mieli mentalność śląską, czyli mieli poczucie odrębności. Rozmawiali w języku śląskim

o oficjalnym polskim, ale do piątego roku życia żyłam tylko w języku śląskim.

– Różni się od polskiego?

– Jest zrozumiały, ale się różni.

– Oprócz języka jest jakaś odmienność w myśleniu Ślązaków?

– Tak, dla Ślązaków charakterystyczne jest poczucie odrębności na zasadzie «Ty nie ufaj nikomu. Jesteś Ślązak. Jesteś samoswój». W czasach socjalizmu to poczucie odrębności zostało zupełnie spacyfikowane, bo w szkole nie wolno było mówić po śląsku. Ale u mojego dziadka nie było to mocno odczuwalne, bo on był z pogranicza. Dziadkowie mieszkali na granicy zaboru rosyjskiego i pruskiego i myślę, że to wpłynęło na ich mentalność.

– Dlatego jesteś na «Fronterze»?

– Chyba tak. Zawsze marzyłam, żeby przyjechać na Ukrainę, bo nigdy tu nie byłam. Czytałam książkę Andrzeja Kalinina «i Bóg o nas zapomniał», świadectwo życia pod sowiecką okupacją, piękną i tragiczną historię o losach Kresowiaka, który zostaje zesłany na Sybir. Mój dziadek odczuwał odrębność i ja chyba to odziedziczyłam. A w dodatku ojciec był z pochodzenia Romem (choć tak naprawdę czuł się Polakiem), a urodził się w Sosnowcu, gdzie też przebiegała granica. Cały czas ta odrębność była w moich korzeniach. Mój ojciec przez to swoje pochodzenie nie mógł wytrzymać na miejscu.

– To dziadek zaszczepił Ci syndrom pogranicza?

– Jako najstarsze dziecko zostałam wyznaczona w mojej wielopokoleniowej rodzinie na kronikarkę, czyli na kogoś, kto przekazuje rodzinne treści dalej. Dziadek często opowiadał mi o kampanii wrześniowej, ale już o byciu w AK nie mógł mi o tym mówić.

Wioletta Gжегожевська – польська авторка поезії та прози, яка зараз живе у Великобританії, де підписується псевдонімом Wioletta Greg. Вона видала кілька збірок поезії та дві прозові книги: «Guguły» та «Stancje», які вийшли друком, зокрема, у Великобританії, Сполучених Штатах та Південній Кореї. У 2017 р. була номінована на премію Букера за збірку оповідань «Guguły» (укр. «Недозрілі»), англ. «Swallowing Mercury»), що описує польську провінцію комуністичних часів. У листопаді вона взяла участь у Міжнародному літературному фестивалі «Фронтера» в Луцьку, під час якого представила свої вірші з книги «Czasy zespolone». Українською спеціально для фестивалю їх переклав Андрій Любка.

Перебуваючи в Луцьку, Віолетта Гжегожевська завітала до «Волинського монітора». Ми поговорили з нею про еміграцію, життя у провінції та відчуття окремішності.

– Які чинники вплинули на Твоє рішення про переїзд із Польщі до Великобританії?

– На це вплинули декілька чинників. Перш за все, у мене були особисті причини – на острові Уайт на каналі Ла-Манш жив мій чоловік. Він переїхав туди раніше, а я мешкала разом із сином у Ченстохові. Я дуже довго жила з міфічним уявленням про Захід, тому хотіла його відчувати. Також вважала, що під час трансформації мені потрібно вирватися з країни. Якщо я хочу писати, розширювати свої горизонти, мушу залишити країну й рухатися в іншому напрямку, так, як Чеслав Мілош. Щоправда, я боялася, що після переїзду втрачу зв'язок із рідною мовою, тому вирішила виїхати на рік, але вже живу у Великобританії 12 років.

Мені хотілося побачити, як виглядає на Заході літературне життя, яке там мислення. Я потрапила у провінційну Англію, і виявилось, що там немає жодних письменників. Лише при баптистській церкві було кафе, де я могла контактувати із країною. Я опинилася в провінції, описаній Філіпом Ларкіним, і за 60 років вона не змінилася. Коли я приїхала, там не було ніякого літературного життя, саме закривали бібліотеку, оскільки завершувався період правління Лейбористської партії й не було фінансування. Але тоді я зрозуміла, чим для мене є провінція, та англійська провінція Філіпа Ларкіна. Це мислення багатогранної Англії раптом нагадало мені про мою провінцію в Польщі – мою Краківсько-Ченстоховську височину (*Віолетта Гжегожевська народилася в Козегловах у Сілезькому воєводстві*, – прим. ред.), тим більше, що територія дуже подібна. Тоді я подумала, що у своїй першій прозовій книзі опишу власну провінцію.

– Це мав бути діалог між провінціями чи втеча у щасливі роки дитинства?

– Саме втеча. Це було повернення до мови моїх предків. Спершу я взагалі не могла знайти своє місце на Заході. Коли я приїхала до Англії, то погано говорила англійською і тому ізолювалася. Я вибрала внутрішню еміграцію. Навіть не я вибрала, а щось вибрало її за мене. Тоді ж почала писати прозу. Коли збирала нотатки, вирішила поїхати ненадовго до Польщі, до Стасюків – Анджея Стасюка та Моніки Шнайдерман – на письменницькі курси, тому що ніколи не писала прози. Тоді Моніка Шнайдерман помітила мою прозу і запропонувала її опублікувати. Так почалася моя кар'єра письменниці.

– У Тебе є якісь кресові корені?

– У мене немає жодних таких коренів. Я походжу із Верхньої Сілезії. Мій дідусь, Владислав Любас, був учасником вересневої кампанії, служив у 9-му люблінсько-опольському піхотному полку, потім в Армії Крайовій. Мій батько – полонізований ром. Мої дідуся, бабусі та батьки завжди мали сілезьку ментальність, їм було притаманне почуття окремішності. Вони говорили і сілезькою, і польською, але до п'яти років я жила в оточенні тільки сілезької мови.

– Вона відрізняється від польської?

– Ця мова зрозуміла, але так, від польської відрізняється.

– Чи, крім мови, існують інші відмінності в мисленні сілезійців?

– Так, для сілезійців характерне відчуття окремішності за принципом «Нікому не довіряй. Ти сілезієць. Ти сам по собі». У соціалістичні часи це почуття окремішності було повністю спацифіковане, оскільки в школі не дозволялося говорити сілезькою. Але в мого дідуся це не відчувалося дуже сильно, бо він із прикордоння. Вони з бабусею жили там, де колись проходив кордон із Російською імперією та Пруссією. Думаю, що це вплинуло на їхнє мислення.

– Тому Ти на «Фронтері»?

– Мабуть, так. Я завжди мріяла приїхати до України, тому що ніколи тут не була. Я читала книжку Анджея Калініна «i Бог забув про нас», яка розповідає про життя під час радянської окупації, красиву і трагічну історію про долю мешканця Кресів, котрого депортували в Сибір. Мій дідусь відчував окремішність, і я, мабуть, це успадкувала. На додаток, батько мав ромське походження (хоча насправді відчував себе поляком), а народився у Сосновці, де також колись проходив кордон. Ця окремішність весь час була в моєму корінні. Мій батько через своє походження не міг всидіти на місці.

– Це дідусь прищепив Тобі синдром прикордоння?

– Мене, як найстаршу дитину, призначили літописцем родини, кимось, хто передаватиме далі історію нашої сім'ї. Дід часто розповідав мені про вересневу кампанію, але ось про те,

– **Описуєш «Gugułach» комуні, світ bardzo провинциалны, доjrzewanie młodej dziewczyny. Jak uważasz, co w Twoich książkach zainteresowało zachodniego czytelnika?**

– Guguły to w języku mojego dziadka nie-dojrzałe owoce. To jest regionalizm, o czym nie wiedziałam. Myślałam, że to słowo jest ogólnopolskie. W «Gugułach» są opisywane zwyczaje pochodzące z kultury dziadków: dlaczego wieszali w chlewie zioła, topili Marzannę, jak wyglądało poświęcenie pól, co znaczy «zwyczaj Turków». Chciałam opisać kulturę chłopską, czyli kulturę wsi.

To się tylko wydaje, że to jest książka o dojrzwaniu. Opisuję czas, kiedy kończyła się komuna w Polsce. I co się kończy wraz z nią? Kończy się kultura chłopska, o czym pisał Wiesław Myśliwski, i ja jestem jednym z jej ostatnich świadków. Moi dziadkowie umierają i koniec.

– **Dlaczego te pozostałości peerelewskie tak się spodobały Zachodowi? Może zachodni czytelnik chce zrozumieć, z czym Polska weszła do europejskiej wspólnoty?**

– Czasem myślę, że to jest takie patrzyenie jak na Indian. Oni mi tego wprost nie powiedzą. Pytają, kiedy zacznę pisać po angielsku, pisać o emigracji, o nich. Mnie się wydaje, że byli ciekawi świata za żelazną kurtyną, jak wyglądało życie na prowincji polskiej. Mówili mi, że jest inne, że opisuję świat, którego sobie nigdy nie wyobrażali.

– **Kto przetłumaczył Twoją książkę na angielski?**

– Przełożyła ją wspaniale Eliza Marciniak, która długo mieszkała w Kanadzie, a wychowała się na prowincji polskiej, dlatego ten świat pojęła i oddała w języku angielskim.

– **«Guguły» miały swoją kontynuację – powieść «Stancje». Czy ta historia jest już zakończona?**

– Może będzie trylogia, ale jeszcze nie wiem.

– **To znaczy, że temat nie jest wyczerpany?**

– To było tylko muśnięcie tego, co ja widziałam, co przeżyłam w świecie opisywanym w «Gugułach». Myślę, że powinnam jak Günter Grass w «Blaszany bębenku» poszerzyć tę książkę. Tematu o moich korzeniach jeszcze nie wyczerpałam, ale teraz zajmuję się innymi rzeczami. W trzeciej książce próbuję ocalić inny świat – kolejny inny świat, ale już nie mój. Świat człowieka, który żył na pograniczach kultur, bo pochodził z chasydów, a był syjonistą, miał się między kulturą polską i żydowską. Jego świat próbuję ocalić. Cały czas mnie interesuje bycie na pograniczu, odrębność pod względem tożsamości, a także społeczna i polityczna.

– **Jeżeli dziadek wybrał Cię na kronikarkę, to może by jednak spróbować opisać prowincję brytyjską okiem migrantki?**

– Tylko, że ja na prowincji brytyjskiej spędziłam ledwie 10 lat, a teraz znowu mieszkam pod Londynem, nad Tamizą.

– **Nie brakuje Ci tej prowincji, przestrzeni, samotności?**

– Żyję w takiej samej izolacji i na wewnętrznej emigracji pod Londynem, jak na wyspie Wi-

ght. Natomiast odczułam na Zachodzie bardzo silne napięcia. Byłam w czerwcu w czasie ataku terrorystycznego z córką w Londynie, więc po przeprowadzce ze spokojnego południa zobaczyłam nagle zupełnie inną Anglię – uwikłaną, z problemami, ze zbliżającym się brexitem, biedne hrabstwo, które też boryka się z bezrobociem. Możliwe, że powinnam napisać o Anglii książkę, ale nie wiem, czy to zrobię.

– **Czy Anglicy znają sytuację na Ukrainie?**

– Obserwowali Majdan, w prasie było pełno artykułów na ten temat. Bardzo się niepokoiły «imperialistycznymi zapędami» Putina. Przeżywamy to i stoimy – ja i moje środowisko – po stronie Ukrainy. W trakcie wydarzeń na Majdanie szukaliśmy wszędzie informacji o tym, co się u was dzieje. Baliśmy się, że wiadomości, które dostajemy, mogą być fake newsami.

– **Czy Anglicy wiedzą, że na Ukrainie jest wojna?**

– Tak, ale widać słabe reakcje unijne, czuć, że jest to traktowane, jak przed II wojną światową. Jest niepokój, jest zainteresowanie, szczególnie w mediach społecznościowych. To jak z brexitem, że właściwie nikt nie był świadomy tego, co się stało. Moim zdaniem, nikt sobie nie uświadamia skali zagrożenia.

– **Jak Siebie określasz w życiu, kim się czujesz?**

– Czuję się migrantką, jestem mamą i Polką.

– **W domu rozmawiasz z dziećmi po polsku?**

– Tak. Bardzo mi zależy, żeby córka i syn mówili po polsku. Widzę u nich silną zmianę tożsamości i brytyjski sposób myślenia. Chociaż dzieci lubią przyjeżdżać do Polski, do dziadków.

– **Gdybyś miała wolną rękę, co zrobiłabyś dla świata?**

– 90 proc. ludzi wysłałabym do innych krajów, żeby odczuli i zrozumieli inne kultury, inne myślenie. Nie po to, żeby się zmienili, ale żeby jednak zrozumieli. Uważam, że najważniejsze jest spróbować pojąć innego. Kiedy w tamtym roku, po miesięcznym pobycie w Polsce, wróciłam do Londynu, odczułam radość przebywania wśród ludzi różnych nacji.

– **Mnie się wydaje, że Ty stale jesteś «głodna życia», cały czas jesteś w drodze.**

– Pewnie tak. Z wyspy na wyspę, ze wsi do wsi, niosąc na plecach to, co ważne. Chcę widzieć szeroką perspektywę. Olga Tokarczuk, która dostała w tym roku nagrodę Bookera, mówi, że ludzie są biegunami, oni nie mogą siedzieć na jednym miejscu, muszą odczuć i zobaczyć to, co inne. Ja jestem biegunem. Muszę być cały czas w drodze. Polacy – mówię tylko o Polakach, bo nie znam jeszcze Ukraińców – mają klapki na oczach, dlatego że nie widzieli innych, nie widzieli, jak oni żyją.

Rozmawiał Walenty WAKOLUK
Fot. Joanna SIDOROWICZ, Natalia DENYSIUK

що він був в АК, колись не можна було говорити.

– **У книзі «Guguły» Ти описуєш комуністичний період, дуже провинційний світ, дозрівання молодої дівчини. Як думаєш, що зацікавило західного читача у Твоїх книгах?**

– «Guguły» – це, мовою мого діда, незрілі плоди. Це регіоналізм, про що я раніше не знала. Я думала, що це загальновоживане в Польщі слово. В цій книзі описані звичаї, притаманні поколінню мого дідуся: чому у хліві вішали трави, топили Марену, як святити поля, що таке звичай турків. Я хотіла описати селянську культуру.

Це тільки здається, що книга про дозрівання. Вона описує час, коли в Польщі добігав кінця комуністичний період. І що закінчилося з ним? Добігла кінця селянська культура, про що писав Веслав Мисливський, а я була одним із її останніх свідків. Мої бабусі й дідуся помирають, і на цьому кінець.

– **Чому ці описи життя при комунізмі настільки сподобалися на Заході? Можливо, західний читач хоче зрозуміти, з чим Польща увійшла до європейської спільноти?**

– Іноді я думаю, що це схоже на спостереження за індіанцями. Вони мені не скажуть цього прямо. Запитують, коли я почну писати англійською, про еміграцію, про них. Мені здається, що їм цікаво, як виглядав світ за залізною завісою, яким було життя в польській провінції. Кажуть, що воно інакше, що я описую світ, якого вони ніколи раніше не уявляли.

– **Хто переклав Твою книгу англійською?**

– Її чудово переклала Еліза Марціняк. Вона довго жила в Канаді, а виросла в польській провінції, саме тому зрозуміла цей світ і передала його англійською мовою.

– **Збірка «Guguły» мала своє продовження – роман «Stancje». Чи ця історія вже завершена?**

– Можливо, буде трилогія, ще не знаю.

– **Тобто тема ще не вичерпана?**

– Я лише злегка торкнулася того, що бачила, що відчувала у світі, описаному в книзі «Guguły». Я думаю, що мені треба розширити цю книгу, як зробив це Гюнтер Грасс у «Бляшаному барабані». Я не вичерпала тему про свої корені, але зараз займаюся іншими речами. У третій книзі намагаюся врятувати інший світ – черговий інший світ, цього разу не мій. Світ людини, яка жила на пограниччї культур, тому що має хасидське походження, а була при цьому сіоністом, металася між польською та єврейською культурами. Я намагаюся врятувати світ цієї людини. Мене весь час цікавить перебування на прикордонні, окремішність в ідентичності, у соціальному та політичному сенсі.

– **Якщо дідуся призначив Тебе хронікаркою, чому би не спробувати описати британську провінцію очима мігрантки?**

– Але у британській провінції я провела лише 10 років, а зараз знову живу під Лондоном, поблизу Темзи.

– **Тобі не бракує тієї провінції, простору, самотності?**

– Я живу в такій самій ізоляції та внутрішній еміграції під Лондоном, як і на острові Уайт. Натомість я відчула на Заході дуже сильну напруженість. У червні під час теракту я була з донькою в Лондоні, тому, після переїзду зі спокійного Півдня, раптом побачила зовсім іншу Англию – заплутану, з проблемами, з перспективою майбутнього брекзиту, бідне графство, яке бореться із безробіттям. Можливо, я й повинна написати книгу про Англию, але не знаю, чи зроблю це.

– **Чи англійці знають про ситуацію в Україні?**

– Вони спостерігали за Майданом, у пресі було багато статей на цю тему. Ми дуже стурбовані імперіалістичними амбіціями Путіна. Ми переживаємо за це і стоїмо – я і моє середовище – на стороні України. Під час подій на Майдані ми всюди шукали інформацію про те, що у вас відбувається. Ми боялися, що новини, які отримуємо, можуть бути фейковими.

– **Чи англійці розуміють, що в Україні триває війна?**

– Так, але видно слабку реакцію ЄС, відчутно, що всю цю ситуацію оцінюють, як колись, перед Другою світовою війною. Є тривога, є розголос, особливо в соціальних мережах. Це як із брекзитом – ніхто не усвідомлював того, що сталося. На мою думку, ніхто не розуміє масштабів загрози.

– **Як Ти ідентифікуєш себе в житті, ким почуваєшся?**

– Я почуваюся мігранткою, мамою і полькою.

– **Удома розмовляєш із дітьми польською?**

– Так. Для мене справді важливо, щоб мої донька й син говорили польською. Я бачу в них сильну зміну ідентичності та британський спосіб мислення. Хоча діти люблять приїжджати до Польщі, до дідуся та бабусь.

– **Якби в Тебе були великі можливості, що би Ти зробила для світу?**

– Я би відправила 90 % людей в інші країни, щоб вони відчули і зрозуміли інші культури, інші способи мислення. Не обов'язково для того, щоб вони змінилися, але щоб принаймні зрозуміли. Я думаю, що найголовніше – намагатися зрозуміти інших. Коли минулого року, після місячного перебування в Польщі, я повернулася до Лондона, відчула радість від перебування серед представників різних народів.

– **Мені здається, що Ти завжди спрагла життя, завжди в дорозі.**

– Мабуть, так. Із острова на острів, із села до села, несучи за спиною те, що важливе. Я хочу бачити широкую перспективу. Ольга Токарчук, яка в цьому році отримала премію Букера, каже, що люди – це бігуни, вони не можуть сидіти на одному місці, бо їм потрібно відчувати й бачити щось інше. Я – бігун. Мені потрібно весь час рухатися. Поляки, говорю лише про поляків, тому що це не знаю українців, мають шори на очах, тому що не бачили інших, не бачили, як вони живуть.

Розмовляв Валентин WAKOLUK
Фото: Йоанна СІДОРОВИЧ, Наталія ДЕНІСІУК

Rejs donikąd w oparach socjalistycznych absurdów

Рейс у нікуди в дурмані соціалістичного абсурду

Film «Rejs» w reżyserii Marka Piwowskiego powstał w roku 1969, kiedy kończyła się epoka Władysława Gomułki i rozpoczynała się dekada «sukcesów» socjalizmu pod sekretarstwem Edwarda Gierka, gospodarza, przed którego wizytą trzeba było malować trawę na zielono.

Obraz był kręcony w Toruniu na Bulwarze Filadelfijskim i na Wiśle pod Murzynowem koło Płocka. Był to debiut reżysera. Wzięli w nim udział wspaniali aktorzy – osobowości kina lat siedemdziesiątych – Jan Himilsbach, Zdzisław Maklakiewicz i Stanisław Tym.

W tym filmie nie tak ważna jest fabuła, jak wspaniałe dialogi. Oddają one absurdy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, która trwała wtedy i miała jeszcze trwać aż do roku 1989, a może i dłużej.

Sama fabuła jest prosta. Na pokład statku wchodzi pasażer na gapę, który przez pomyłkę zostaje wzięty za kaowca, czyli instruktora kulturalno-oświatowego. Organizuje zabawę zapoznawczą, bal maskowy, quiz na inteligencję, zbiorową gimnastykę, grę w salonowca i wielki bal na cześć kapitana.

Obok zawodowców: Zdzisława Maklakiewicza, Stanisława Tyma, Ryszarda Pietruskiego, Zofii Czerwińskiej, Jolanty Lothe, Wandy Stanisławskiej-Lothe oraz znajomych, reżyser zaangażował zwykłych ludzi, tzw. naturzczyków (angażowano tylko te osoby, które nie potrafiły ani śpiewać, ani recytować, ani tańczyć), wśród nich Jana Himilsbacha, który potem stworzył z Maklakiewiczem niezwykle duet filmowy.

Obraz odbierany był zarówno wtedy, jak i później jako metafora socjalistycznego państwa płynącego donikąd, pogrążonego w absurdałnej «nowomowie» działaczy partyjnych, obchodzącego nikomu niepotrzebne święta i zniewalającego człowieka.

Do gotowego filmu władze ustosunkowały się bardzo nieufnie: zezwolono na dwie kopie pod warunkiem, że «Rejs» będzie wyświetlany bez reklamy i tylko w kinach studyjnych.

Nadrzędna plaża, którą widzimy w pierwszej scenie «Rejsu», to brzeg Wisły w Toruniu. Dzisiaj

w tym miejscu są piękne miejskie bulwary, dedykowane partnerskiej, amerykańskiej Filadelfii.

W 2005 r. Urząd Miejski odsłonił «miejsce pamięci». Tablice z fotosami z filmu, malowidło z «rejsowymi» cytatami na nadwiślańskim murku, a pomiędzy nimi znajduje się «Stara Katarzynka» – łódka pojawiająca się w pierwszych scenach. W ankiecie tygodnika «Polityka» pt. «Najciekawsze filmy polskie XX wieku» «Rejs» zajął I miejsce.

«Rejs» jest filmowym żartem z polskiej socjalistycznej obyczajowości, kultury, naszych wad i słabostek. Dialogi są pełne podtekstów, ironii i humoru, widać w nich zderzenie prostactwa z kulturą wyższą.

Kultowe teksty z «Rejsu»:

«Zgadzam się z przedmówcą. Przejdźmy od słów do czynów. Chciałem powiedzieć kilka słów...»

«Jak nie ma treści, to po prostu można tam sobie podkładać różne treści».

«A w filmie polskim, proszę pana, to jest tak: nuda... Nic się nie dzieje, proszę pana. Nic. (...) Dialogi niedobre... Bardzo niedobre dialogi są. W ogóle brak akcji jest».

«Mnie się podobają melodie, które już raz słyszałem. No jakże może podobać mi się piosenka, którą pierwszy raz słyszysz?»

«Na każdym zebraniu jest taka sytuacja, że ktoś musi zacząć pierwszy».

Wiesław PISARSKI,
nauczyciel języka polskiego
skierowany przez ORPEG do pracy dydaktycznej w Kowlu

Фільм «Рейс» режисера Марка Півовського знято в 1969 р., коли закінчилася епоха Владислава Гомулки й починалося десятиліття «успіхів» соціалізму під секретарюванням Едварда Герка – господаря, перед візитом якого треба було фарбувати траву в зелений колір.

Стрічку знімали в Торуні, на Філадельфійському бульварі, й на Віслі, під Мужиновом біля Плоцька. Це був режисерський дебют Півовського. У фільмі зіграли чудові актори, відомі постаті польського кіно 70-х років: Ян Гімільсбах, Здзіслав Маклакевич і Станіслав Тим.

У цій стрічці не настільки важливий сюжет, як діалоги. Вони влучно відтворюють абсурдність Польської Народної Республіки, яка мала ще проіснувати до 1989 р., а, може, й довше.

Сама фабула дуже проста. На борт корабля зайцем потрапляє пасажир, якого помилково прийняли за масовика, тобто за культурно-освітнього працівника. Він проводить пізнавальну гру, бал-маскарад, інтелектуальну вікторину, фіззарядку, гру «Вгадай, хто вдарив» і великий бал на честь капітана.

Поряд із професіоналами – Здзіславом Маклакевичем, Станіславом Тимом, Ришардом Петруським, Зофією Червінською, Йолантою Льюте, Вандою Станіславською-Льюте – та знайомими режисер задіяв у зйомках звичайних людей, так званих натурників (набирав тільки таких, які не вмiли ні співати, ні декламувати, ні танцювати). Серед них був, зокрема, Ян Гімільсбах, котрий разом із Маклакевичем утворив незвичайний кінематографічний дует.

Картину завжди сприймали як метафору соціалістичної держави, яка пливе в нікуди, занурена в абсурдну новомову партійних діячів, котра відзначає нікому непотрібні свята і узалежнює людину.

До фільму влада ставилася дуже недовірливо: дозволила зробити дві копії за умови, що «Рейс» демонструватимуть без афіш і тільки в кінотеатрах альтернативного кіно.

Річковий пляж, який знято в першій сцені «Рейсу», – це берег Вісли в Торуні. Зараз на

цьому місці – прекрасні міські бульвари, присвячені американському місту-побратиму Філадельфії.

У 2005 р. мерія урочисто відкрила пам'ятне місце. Стенди з кадрами фільму, мурал із реїсовими цитатами на стіні понад Віслою, а між ними знаходиться «Стара шарманка» – човен із перших сцен стрічки. В опитуванні тижневика «Polityka» в категорії «Найцікавіші польські фільми ХХ століття» «Рейс» зайняв перше місце.

«Рейс» – кінематографічний жарт над польською соціалістичною буденністю, польськими вадами і слабкостями. Діалоги повні підтекстів, іронії та гумору, в них спостерігається зіткнення простодушності та високої культури.

Культурні цитати з «Рейсу»:

«Я повністю погоджуюся з попереднім промовцем. Давайте перейдемо від слів до діла. Спочатку хотілося би сказати кілька слів...»

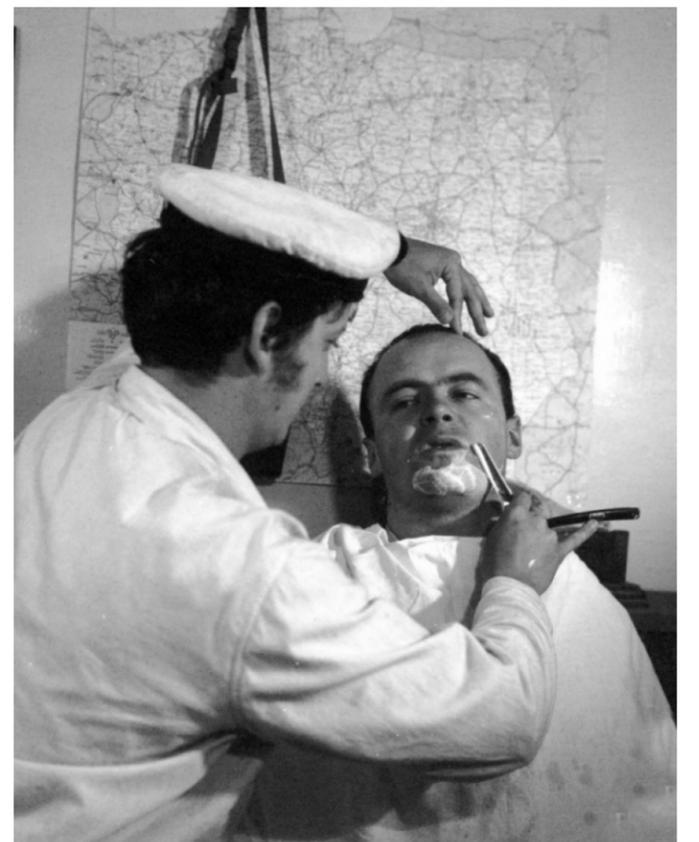
«Як немає теми, то можна просто тулити різні теми».

«А в польському фільмі, перепрошую, – нудота. Нічого не діється... Нічогісінько. (...) Діалоги погані... Дуже погані діалоги. Та й взагалі: абсолютний брак дії».

«Мені подобаються мелодії, які я вже раз чув. Але як же може мені подобатися пісня, яку я перший раз чую?»

«Кожні збори хтось має почати першим».

Веслав ПІСАРСЬКИЙ,
учитель польської мови,
скерований до Ковеля організацією ORPEG

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в м. Володимир-Волинський та районі

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Адміністратор	4 000	Врегулювання всіх ситуацій на барі, керування роботою офіціантів	Водій автотранспортних засобів	4 500	Перевезення вантажу, розвезення молочних продуктів по магазинах	Електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування	5 000	Ремонт і обслуговування обладнання
Акумуляторник	4 000	Ремонт електрообладнання автомобілів	Водій автотранспортних засобів	5 000	Перевезення учнів	Зоотехнік	9 000	Вирощування курчат бройлерів
Акумуляторник	7 500	Проводити ремонт електрообладнання автомобілів, виконувати роботи з ремонту акумуляторів і акумуляторних батарей різних типів	Водій автотранспортних засобів	4 200	Знати будову, роботу та обслуговування транспортно-прибиральних машин, види палива і мастила. Водій транспортно-прибиральної машини (водій РВМ-2А)	Інженер з організації та нормування праці	7 500	Аналіз стану нормування праці на підприємстві, контроль за правильністю застосування в підрозділах нормативних матеріалів по праці, повідомляти про зміни норм трудових витрат і розцінок
Аналітик консолідованої інформації	10 000	Стратегічний аналіз прогнозування зовнішнього середовища та внутрішнього стану підприємства, проведення аналітичних досліджень планування, проведення оперативного обліку, підготування та подання періодичної звітності, розробка аналітичних, довідкових та інших матеріалів, забезпечення підтримки баз даних, що містять аналітичну інформацію	Водій автотранспортних засобів	6 000	Керування автотранспортними засобами категорії В, дотримання правил техніки безпеки	Інженер з якості	9 500	Розглядає та аналізує рекламациі щодо якості робіт, вивчає причини погіршення якості продукції. Вивчає передовий досвід розроблення та вдосконалення системи управління якістю. Знає і розуміє діючі нормативні документи, веде облік і звітність
Бариста	6 000	Обслуговувати відвідувачів за барною стійкою кавовими напоями та кондитерськими виробами; працювати в кафе «Франсуа», звертатись за телефоном до адміністратора: (050) 3782235 – Христина	Водій автотранспортних засобів	4 000	Перевезення пасажирів. Дотримання правил техніки безпеки	Касир торговельного залу	5 000	Проводити розрахунок клієнтів, дотримання чистоти торгового залу, працювати в магазині «СІТ»
Бармен	5 000	Обслуговувати споживачів, знання правил етикету і техніки обслуговування споживачів за барною стійкою та в залі; кафе «2000»	Водій навантажувача	10 000	Навантажувальні роботи, вміння керувати карою	Керуючий магазином	6 000	Навчати, інспектувати продавців, допомагати робити замовлення, вести роботу з постачальниками, аналізувати ринок та впливати на роботу всього магазину. Створювати акції, організувати нові точки продажу
Бармен	3 723	Обслуговує споживачів: пропонує, показує, реалізує готові до споживання напої, кондитерські вироби, закуски, страви	Вчитель загальноосвітнього навчального закладу	3 723	Знання методики викладання біології в школі, звертатись за тел.: (096) 7238942	Комірник	4 200	Проводити прийом та розвантаження товару
Буфетник	3 723	Готує та відпускає обмежений асортимент продукції, що реалізується через буфети: сніданки, обіди, бутерброди, кулінарну продукцію, хлібобулочні, кулінарні вироби	Вчитель-логопед	4 264	Здійснює навчальну, корекційну, компенсаційну, реабілітаційну роботу з дітьми, які мають мовленнєві порушення	Комірник	5 000	Приймати та видавати продукцію, забезпечувати збереження товарно-матеріальних цінностей
Бухгалтер	3 723	Вести облік розрахунків по воді, нарахування заробітної плати, дебіторської і кредиторської заборгованості, руху коштів у касі та банківських рахунках	Головний бухгалтер	8 000	Ведення бухгалтерського обліку на виробництві, подача звітності до контролюючих органів	Кондитер	5 000	Знати рецептуру виготовлення кондитерських виробів. Графік роботи: 3 дні робочі, 3 дні вихідні, з 07.00 до 19.00
Бухгалтер	5 222	Готує дані для складання звітності, знання бухгалтерії ІС 8.3	Головний бухгалтер	4 189	Вести фінансову звітність, підготовка та здача бухгалтерської та статистичної звітності	Кухар	5 000	Сервірувати стіл, зустрічати відвідувачів, знайомити їх із меню, одержання замовлення, передача замовлень у гарячий і холодний цехи кухні
Бухгалтер	3 723	Проводити нарахування заробітної плати працівникам та стипендії учням, нарахування лікарняних згідно листків непрацездатності, складання звіту про праці, працювати в програмі «Афіна»	Головний енергетик	6 825	Організує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт енергетичного та природоохоронного устаткування та енергосистем	Кухар	5 000	Знання рецептури та технології приготування гарячих та холодних страв, звертатись за тел.: (063) 9782158, (098) 4572799
Бухгалтер	6 400	Ведення бухгалтерської звітності в бюджетній сфері	Головний механік	6 500	Забезпечує безперебійну і технічно правильну експлуатацію та надійну роботу устаткування, підвищення його змінності, утримання в працездатному стані з потрібним рівнем точності	Кухар	4 000	Працювати в школі № 2, готувати страви, вести необхідний облік, складати та здавати товарні звіти
Бухгалтер	6 000	Організувати роботу бухгалтерії; контролювати відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку; складати бухгалтерську та фінансову звітність; забезпечувати взаємодію з банківськими установами; складає бюджетні запити та погоджує їх у керівній організації	Головний механік	6 300	Забезпечує безперервну і технологічно правильну експлуатацію та надійну роботу обладнання та механізмів, організує міжремонтне обслуговування, своєчасний та якісний ремонт автотранспорту	Кухар	3 850	Виготовлення страв згідно складеного меню
Вальник лісу	7 700	Здійснює валку дерев, заготовлю хмизу, дров тощо із дрібного лісу і чагарнику бензомоторними пилами	Готувач кормів (тваринництво)	6 000	Вантажно-розвантажувальні роботи, пов'язані з виробництвом кормів	Кухонний робітник	3 723	Виконувати підсобні роботи на кухні (позмінно: з 5.30 до 19.30, доба через дві)
Вантажник	4 100	Навантаження та розвантаження продукції на складі	Двірник	3 723	Прибирання та підмітання території школи	Лікар ветеринарної медицини	8 000	Проведення лікувально-профілактичної роботи в період вирощування птиці
Вантажник	8 000	Розвантажувально-навантажувальні роботи до 50 кг	Двірник	3 763	Підмітання вулиць міста, загірбання листя, в осінньо-зимовий період посищення та розчищення доріжок від снігу	Майстер виробничого навчання водінню	5 000	Навчання учнів водінню та правил ПДР України, стаж водіння – 3 роки
Верстатник спеціальних деревообробних верстатів	6 000	Обрізка та оброблення деревини на спеціальних верстатах, дотримання правил техніки безпеки	Директор (керівник) підприємства	5 000	Визначає, формулює, планує, здійснює і координує всі види діяльності підприємства	Машиніст автогрейдера	5 795	Проводити грейдерування та планування доріг і майданчиків
Викладач (методи навчання)	5 000	Викладання правил дорожнього руху України, будови автомобіля	Дорожній робітник	5 080	Обкошування зеленої зони по місту, вулиць, парків, скверів із застосуванням бензотриммерів, газонокосарок	Машиніст крана автомобільного	4 200	Повинен знати будову, роботу та обслуговування транспортно-прибиральних машин, види палива і мастила (водій транспортно-прибиральної машини)
Виконавець робіт	7 800	Здійснює безпосереднє керівництво будівництвом, забезпечує виконання виробничих завдань, організовує виконання будівельно-монтажних робіт згідно з проектною документацією. Складає заявки, веде журнал виконаних робіт	Дорожній робітник	4 600	Виконувати найпростіші роботи під час будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг, штучних споруд на них	Машиніст холодильних установок	7 500	Працювати слюсарем по ремонту холодильного обладнання. Обслуговування та ремонт холодильних установок
Виробник харчових напівфабрикатів	3 723	Проводить первинну обробку сировини під час виготовлення напівфабрикатів. Порціонує субпродукти. Готує котлетну масу з м'яса, риби, овочів, начинку для пельменів і вареників	Електрик цеху	5 000	Підключення електроустаткування, участь у профілактичному і поточному ремонті електричного устаткування, ремонт і пошук несправностей при замиканні проводки			
			Електрогазозварник	6 500	Виконує ручне дугове, плазмове і газове зварювання середньої складності деталей, вузлів, конструкцій			
			Електромонтер з ремонту повітряних ліній електропередачі	5 080	Обслуговує освітлювальні електроустановки, замінює лампи вуличного освітлення			
			Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	8 000	Проводити плановий, поточний ремонт та обслуговування електроустаткування цеху виробництва меблів			

За детальною інформацією звертайтеся до Володимир-Волинської міськрайонної філії Волинського обласного центру зайнятості:

44700, м. Володимир-Волинський, вул. Устилузька, 17; тел.: (0332) 2-19-33

Іспит із польської мови на сертифікат: розпочалася реєстрація

9 та 10 березня 2019 р. на базі Луцької спеціалізованої школи № 1 відбудеться державний сертифікаційний іспит із польської мови для підлітків віком 14–17 на рівнях B1 та B2.

Попередня реєстрація на іспит уже відкрита. Заповнити формуляр можна на сайті: unekostudy.com. Вартість іспиту складає 90 євро. Особи, котрі успішно його здадуть, повинні будуть заплатити додатково 20 євро за сертифікат.

Огłoszono nabór do Wschodniej Szkoły Zimowej

Оголошено набір до Східної зимової школи

Wschodnia Szkoła Zimowa przeznaczona jest dla studentów ostatniego roku studiów humanistycznych przygotowujących prace magisterskie (dyplomowe) z zakresu historii i współczesności Europy Środkowej i Wschodniej – informuje Studium Europy Wschodniej.

Східна зимова школа призначена для студентів останніх курсів гуманітарних спеціальностей, котрі пишуть магістерські (дипломні) роботи в галузі історії та сучасності Центральної та Східної Європи. Про це повідомляє Центр східноєвропейських студій.

Zajęcia w ramach Szkoły będą odbywać się w Warszawie w terminie od 27 lutego do 15 marca 2019 r. Termin zgłaszania się do Szkoły mija 10 stycznia 2019 r.

I. WARUNKI UCZESTNICTWA:

1. Szkoła przeznaczona jest dla studentów ostatniego roku studiów humanistycznych, którzy nie przekroczyli 25 roku życia (w wyjątkowych wypadkach więcej), przygotowujących prace magisterskie (dyplomowe) z zakresu historii i współczesności Europy Środkowej i Wschodniej (historia, politologia, stosunki międzynarodowe, socjologia, kulturoznawstwo, etnologia, geografia, prawo, ekonomia). Uczestnikami Szkoły nie mogą być studenci studiów licencjackich.

2. Uczestnikami Szkoły mogą być słuchacze z Europy Wschodniej i Środkowej, krajów bałtyckich, Bałkanów, Rosji, Azji Środkowej i Kaukazu oraz z Polski.

3. Od kandydatów oczekujemy znajomości języka polskiego w stopniu pozwalającym na rozumienie i korzystanie z wykładów.

4. Program Szkoły składa się z wykładów (wykładowcami będzie międzynarodowe grono specjalistów problematyki regionu) oraz seminariów (do wyboru jedno z kilku seminariów), na których każdy uczestnik Szkoły wygłosi referat z zakresu swojej pracy dyplomowej, a także wizyt w instytucjach Warszawy oraz udziału w towarzyszącym Szkole programie kulturalnym.

II. STYPENDIA:

1. Kandydaci mogą ubiegać się o stypendium na pokrycie kosztów całości lub części pobytu w Szkole (hotel, wyżywienie, udział w wykładach i seminariach oraz imprezach towarzyszących), a także o częściowe dofinansowanie kosztów podróży (nie dotyczy kandydatów z Polski i krajów UE oraz osób studiujących w Polsce i krajach UE).

2. Podanie o pokrycie kosztów należy dołączyć do dokumentów kandydata.

III. DOKUMENTY

1. Kandydaci winni przesłać na adres wsl.studium@uw.edu.pl:

- wypełniony formularz, dostępny na stronie www.studium.uw.edu.pl,
- list motywacyjny wraz z proponowanym tematem referatu,
- curriculum vitae wraz z fotografią,
- rekomendację promotora pracy dyplomowej,
- potwierdzenie znajomości języka polskiego,
- zaświadczenie z dziekanatu potwierdzające, że kandydat jest na ostatnim roku studiów magisterskich lub jednolitych studiów pięcioletnich,
- podanie o pokrycie kosztów pobytu w Szkole.

2. Ostateczny termin nadsyłania kompletu dokumentów upływa 10 stycznia 2019 r.

IV. KWALIFIKACJA:

1. Komisja kwalifikacyjna Szkoły podejmie decyzję w sprawie listy uczestników do 1 lutego 2019 r., po czym bezzwłocznie powiadomi wszystkich kandydujących.

2. Formalne zaproszenie do zakwalifikowanych kandydatów Wschodniej Szkoły Zimowej 2019 zostanie wysłane e-mailem nie później niż 5 lutego 2019 r. Pocztą zostanie wysłany oryginał zaproszenia, podpisany przez dyrektora Szkoły. Właściwe Konsulaty Rzeczypospolitej Polskiej otrzymają listę zakwalifikowanych kandydatów do celu ułatwienia formalności wyjazdowych.

3. Przyjazdy uczestników do Warszawy – 27 lutego. Zajęcia dydaktyczne Szkoły rozpoczną się 28 lutego w Warszawie. Wyjazd uczestników – 15 marca.

Źródło: studium.uw.edu.pl

Zajęcia przechodzą w Warszawie i Wrocławiu z 27 lutego do 15 marca 2019 r. Przyjemnym warunkiem do szkoły trwać będzie do 10 stycznia 2019 r.

I. UMOWY UCZESTNICTWA:

1. U szkole mogą brać udział studenci ostatnich kursów humanistycznych specjalności, którzy piszą magisterskie (diplomany) prace w dziedzinie historii i współczesności Centralnej i Wschodniej Europy (historia, politologia, międzynarodowe stosunki, socjologia, etnologia, geografia, prawo, ekonomia) i mają nie więcej niż 25 lat (z wyjątkiem szczególnych przypadków). Uczestnikami szkoły nie mogą być studenci bałtyckich, bałkańskich, rosyjskich, azjatyckich i kaukaskich, a także polscy.

2. Uczestnikami szkoły mogą być studenci z Wschodniej i Centralnej Europy, Bałkanów, Rosji, Centralnej Azji i Kaukazu, a także z Polski.

3. Kandydaci powinni władować polszczyzną na poziomie, dostatecznym do zrozumienia zajęć i uczestnictwa w nich.

4. Program szkoły składa się z wykładów, które będą czytać międzynarodowi naukowcy z problematyki regionu, a także z seminarium (jedno seminarium na wybranie), na którym każdy uczestnik szkoły przeczyta referat na temat swojej dyplomowej pracy. Program zawiera także wizyty w instytucjach Warszawy i udział w kulturalnym programie.

II. STYPENDIA:

1. Kandydaci mogą ubiegać się o stypendium na pokrycie kosztów całości lub części pobytu w szkole (hotel, wyżywienie, udział w wykładach i seminariach oraz imprezach towarzyszących), a także o częściowe dofinansowanie kosztów podróży (nie dotyczy kandydatów z Polski i krajów UE oraz osób studiujących w Polsce i krajach UE).

2. Podanie o pokrycie kosztów należy dołączyć do dokumentów kandydata.

III. DOKUMENTY

1. Kandydaci powinni przesłać na adres wsl.studium@uw.edu.pl:

- zapełniony formularz (można zamówić na stronie: www.studium.uw.edu.pl),
- motywacyjny list wraz z proponowaną tematyką referatu,
- CV i fotografię,
- rekomendację naukowca kierownika dyplomowej pracy,
- potwierdzenie znajomości polszczyzny,
- list z dziekanatu, który potwierdza, że kandydat uczęszcza na ostatni rok studiów magisterskich,
- zаявку на відшкодування вартості перебування в школі.

2. Термін надсилання комплексу документів закінчується 10 січня 2019 р.

IV. KWALIFIKACJA:

1. Kwalifikacyjna komisja szkoły wyznaczy listę uczestników do 1 lutego 2019 r. i niezwłocznie powiadomi wszystkich kandydujących.

2. Oficjalne zaproszenia będą wysłane kandydatom, wybranim do uczestnictwa w Wschodniej Szkole Zimowej 2019, elektroniczną pocztą nie później niż 5 lutego 2019 r. Oryginały zaproszeń, podpisane przez dyrektora szkoły, wysyłać pocztą. Odpowiednie konsulaty Republiki Polacy otrzymają listę wybranych kandydatów do celu ułatwienia formalności wyjazdowych.

3. Przyjazd uczestników do Warszawy – 27 lutego 2019 r. Zajęcia rozpoczną się 28 lutego w Warszawie. Wyjazd uczestników – 15 marca.

Джерело: studium.uw.edu.pl